

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Janne Huhtala

TYÖSSÄOPPIMISEN JA NÄYTTÖJEN
KEHITTÄMINEN RAKENNUSALAN
AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA
OPISKELIJAN NÄKÖKULMASTA

Ylempi AMK-tutkinto

Tekniikka ja liikenne

2011

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Janne Huhtala
Opinnäytetyön nimi	Työssäoppimisen ja näyttöjen kehittäminen rakennusalan ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan näkökulmasta
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	42 + 4 liitettä
Ohjaaja	Martti Laaja

Tämä opinnäytetyö on tehty syksyn 2010 ja kevään 2011 aikana. Opinnäytetyön tarkoituksena oli työssäoppimisen ja näyttöjen kehittäminen. Siinä on esitelty ammatillisten perustutkintojen muodostumista, näyttöjä, työssäoppimista ja niihin liittyvää arviointia. Aihe on mielestäni ajankohtainen, koska ammatilliset perustutkinnot uudistuivat vuosina 2008-2010 ja sen myötä näyttöjä ja työssäoppimista on oppilaitoksissa edelleen lisääntyvässä määrin.

Tutkimus rajattiin käsittelemään työssäoppimisen ja näyttöjen kehittämistä ainoastaan opiskelijan näkökulmasta. Kehittämiskohteita selvitetään opiskelijoille tehtävän kyselytutkimuksen avulla. Kyselytutkimuksessa hyödynnettiin Jyväskylän yliopiston kehittämää INKA-palauttejärjestelmää.

Työssä on tarkoitus tutkia ja kehittää työssäoppimisen näyttöjen käytäntöjä ja toimintatapoja, jotka ovat tarkoitettu ensisijaisesti Koulutuskeskus Sedun Lapuan opetuspisteen käyttöön.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Rakentamisen koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Janne Huhtala
Title	Developing Work-Based Learning and Exhibits in Vocational Studies in Construction
Year	2011
Language	Finnish
Pages	42 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Martti Laaja

The thesis was written between autumn 2010 and spring 2011. The purpose of the thesis was to develop work-based learning and exhibits. The study describes the structure of vocational studies, exhibits, work-based learning and evaluation. I consider this subject relevant since the vocational study degrees were renewed during the years 2008 – 2011 and the use of exhibits and work-based learning is increasing in education.

The focus of the study was to examine how to develop work-based learning and exhibits. The study was conducted from the point of view of students exclusively. A questionnaire was designed for the students. INKA questionnaire system was used for gathering questionnaire data. INKA is developed by university of Jyväskylä.

The purpose of the study is to further develop the conventions of work-based learning in Lapua office of Sedu vocational education centre.

Keywords vocational studies, work-based learning, exhibits

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	AMMATILLISTEN PERUSTUTKINTOJEN KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT	7
2	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA RAJAUKSET	9
3	AMMATILLISEN KOULUTUKSEN LAINSÄÄDÄNTÖ	10
3.1	Ammatillisen koulutuksen muodostuminen.....	10
3.2	Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen	11
3.3	Rakennusalan perustutkinnon tavoitteet.....	13
3.4	Rakennusalan perustutkinnon perusteet	14
4	TYÖSSÄOPPIMINEN JA NÄYTÖT	17
4.1	Koulutuskeskus Sedun työssäoppimisen strategia	18
4.2	Ammattiosaamisen näytöt	20
4.3	Oppimisen ja osaamisen arviointi	22
4.3.1	Oppimisen arviointi.....	23
4.3.2	Osaamisen arviointi.....	23
4.3.3	Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit	24
4.4	Rakennusalan perustutkinnon Perustustöiden näyttö (15 ov)	25
4.5	Nykyiset ongelmat näyttöjen antamisessa.....	29
5	TUTKIMUSMENETELMÄ	30
5.1	Kyselyyn vastaajien valinta.....	30
5.2	Kyselyn luotettavuus	30
5.3	INKA-palautejärjestelmä	31
5.4	Vastauksien kerääminen.....	31
5.5	Kyselyn tulokset.....	32
6	KYSELYN TULOKSET TYÖSSÄOPPIMISESTA	33
6.1	Työssäoppimisjakson valmistelu.....	33
6.2	Perehdytys ja ohjaus työssäoppimisjaksolla	33
6.3	Työtehtäväsi ja työympäristösi työssäoppimisjaksolla	34
6.4	Ammatillisuuden kehittyminen työssäoppimisjaksolla.....	35

7	KYSELYN TULOKSET AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖISTÄ	37
7.1	Näyttöön valmentaminen ja näytön suunnittelu.....	37
7.2	Näytön toteuttaminen ja arviointi.....	37
7.3	Arvosanaa koskeva tiedotus	38
8	KYSELYN YHTEENVETO.....	40
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	41
	LÄHTEET	
	LIITTEET	

LIITELUETTELO

- LIITE 1.** Ammattiosaamisen näytön arviointi
- LIITE 2.** Rakennusalan perustutkinnon ammattitaitovaatimukset ja arviointi
- LIITE 3.** Sopimus työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä
- LIITE 4.** Sopimus opiskelijan työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä

1 AMMATILLISTEN PERUSTUTKINTOJEN KEHITTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT

Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeita sekä edistää työllisyyttä. (L630/1998 2§.) Työelämälle ja oppilaitoksille työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt ovat tärkeä ja luonteva tapa varmistaa yhteistyö ja lisätä ammatillisen koulutuksen laatua, työelämälähtöisyyttä ja vetovoimaa. /1/

Ammatillisten perustutkintojen kehittämisen lähtökohtina ovat säädöksissä ammatillisille perustutkinnoille asetetut vaatimukset, vuosille 2007-2012 vahvistetun koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman kannanotot ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämisestä, Euroopan unionin suositukset sekä ammatillisten perustutkintojen kehittämiseksi opetusministeriön ja Opetushallituksen välisessä tulossopimuksessa asetetut painopisteet ja tavoitteet.

Ammatillisille perustutkinnoille säädöksissä asetetut vaatimukset Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaan ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen.

Lisäksi koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kehitystä hyväksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista. Lain nojalla annetussa valtioneuvoston päätöksessä (213/1999) säädetään tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa. Päätöksen mukaan lain mukaisesti järjestettyyn perustutkintoon johtavaan koulutukseen kuuluu ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssäoppimista, ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä yhteisiä opintoja, vapaasti valittavia opintoja sekä opinto-ohjausta. Opetussuunnitelman perusteet laaditaan päätöksen mukaan niin, että tutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset

perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella. /2/

Opetusministeriön Koulutus ja tutkimus 2007-2012 -kehittämissuunnitelmassa painotetaan ammatillisten oppilaitosten kiinnittämään huomiota työelämän muutoksiin, nuorisoikäluokkien pientymisen aiheuttamiin muutoksiin ja tuloksellisuusrahoituksen mittarien kehittämiseen. Tavoitteena on lisätä myös ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ja tutkinnon suorittaneiden sekä opetushenkilöstön liikkuvuutta ja kansainvälistymistä.

Koulutus ja tutkimus 2007-2012 -kehittämissuunnitelmassa selvitetään, että on tärkeää kehittää ja vahvistaa työpaikalla tapahtuvaa opiskelua, ammatillisen peruskoulutuksen työssäoppimista, ammattiosaamisen näyttöjä ja oppisopimuskoulutusta. Kehityssuunnitelmassa selvitetään myös millaisilla kannusteilla ja rahoitusjärjestelyillä työpaikalla tapahtuvaa opiskelua voidaan laajentaa nykyisestä ja vahvistaa siinä työnantajien roolia. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään työpaikalla tapahtuvaan opiskelun ohjaukseen ja laadunvarmistukseen. /3/

2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA RAJAUKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, miten ammattiosaamisen näyttöjä voisi kehittää. Tutkimus rajattiin käsittelemään asiaa ainoastaan opiskelijan näkökulmasta. Kehittämiskohteita selvitetään opiskelijoille tehtävän kyselytutkimuksen avulla. Opinnäytetyön tutkimuskysymys:

Miten ammattiosaamisen näyttöjä tulisi kehittää toisella asteella rakennusalan opetuksessa?

Työssä on tarkoitus tutkia ja kehittää työssäoppimisen näyttöjen käytäntöjä ja toimintatapoja, jotka ovat tarkoitettu ensisijaisesti Koulutuskeskus Sedun Lapuan opetuspisteen käyttöön.

3 AMMATILLISEN KOULUTUKSEN LAINSÄÄDÄNTÖ

Lain ammatillisesta koulutuksesta (630/1998 14 §) mukaan koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta varten opetussuunnitelma, jonka tulee perustua tässä asiakirjassa oleviin perustutkinnon perusteisiin. Sen tulee sisältää toimenpiteet koulutukselle asetettujen tehtävien ja tavoitteiden saavuttamiseksi (L 630/1998, 5 §). Opetussuunnitelma tulee hyväksyä erikseen suomen-, ruotsin- ja saamenkieliseen koulutukseen sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaan koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma on julkinen asiakirja.

Opetussuunnitelma säätelee ja ohjaa koulutuksen järjestäjän toteuttamaa koulutusta ja opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Opiskelijan oikeusturvan takaamiseksi opetussuunnitelman tulee antaa opiskelijalle riittävät tiedot tutkintoon sisältyvistä tutkinnon osista ja opinnoista, arvioinnista ja opintojen suorittamiseen liittyvistä järjestelyistä. Opetussuunnitelma on laadittava siten, että se mahdollistaa opiskelijoille yksilölliset ammatillisten opintojen valinnat sekä lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamisen. Opetussuunnitelma toimii myös sisäisen ja ulkoisen arvioinnin pohjana ja antaa mahdollisuuden arvioida koulutuksen järjestäjän toteuttaman koulutuksen vaikuttavuutta. /4/

3.1 Ammatillisen koulutuksen muodostuminen

Ammattikoulutus muodostuu ammatillisista perustutkinnoista ja lisäkoulutuksena suoritettavista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Sekä nuoret että aikuiset voivat opiskella samoihin ammatillisiin perustutkintoihin. Ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus on mahdollista työuran eri vaiheissa. Sekä ammatillinen peruskoulutus että lisäkoulutus ovat tutkintoon tähtäävää koulutusta. Opiskelu tapahtuu paitsi oppilaitoksissa, myös lisääntyvässä määrin työpaikoilla ja verkko-oppimisympäristöissä.

Alemmasta tutkinnosta voi edetä ylempään, mutta ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon voi suorittaa myös suoraan. Aikaisempi osaaminen luetaan hyväksi myöhemmissä opinnoissa. Tutkintojärjestelmä sallii etenemisen

paitsi yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sisällä, myös näiden välillä. Ammatillisesta perustutkinnosta on mahdollista edetä työelämän näyttötutkintoihin sekä jatko-opintoihin ammattikorkeakouluihin ja korkeakouluihin. Vastaavasti lukio-opinnoista voidaan edetä paitsi yliopistotutkintoihin, myös ammatillisiin perustutkintoihin, työelämän näyttötutkintoihin ja ammattikorkeakoulututkintoihin. /5/

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden pohjalta koulutuksen järjestäjä hyväksyy ammatillista peruskoulutusta varten opetussuunnitelman. Järjestäessään näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Ammatillisen perustutkinnon perusteissa on päätetty tutkinnon ja koulutusohjelmien tai osaamisalojen tavoitteet, tutkinnon muodostuminen, tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai tavoitteet, tutkinnon osien arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä ammatillisten tutkinnon osien osalta myös ammattitaidon osoittamistavat. Lisäksi perusteet sisältävät muita ammatillista peruskoulutusta ja näyttötutkintoja koskevia määräyksiä.

Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) tavoitteet on määritelty oppimistuloksina (tiedot, taidot, osaaminen/pätevyys). Arvioinnin kohteet on kuvattu työprosessin, -välineiden, -menetelmien ja materiaalien sekä työn perustana olevan tiedon ja elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallintana. /6/.

3.2 Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen

Perustutkintoon (120 ov) johtavaan koulutukseen kuuluu ammatillisia tutkinnon osia (90 ov) ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (ent. yhteisiä opintoja) (20 ov), vapaasti valittavia tutkinnon osia (10 ov) sekä opinto-ohjausta. Perustutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneemman, työelämän edellyttämän osaamisen yhdellä tutkinnon osa-alueella. Vähintään 20 opintoviikkoa tutkinnosta opiskellaan työpaikoilla.

Tutkintojen rakenteesta ja ammattitaitoa täydentävistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa säädetään valtioneuvoston asetuksessa.

Tutkinnon suorittamiseen kuuluva aika vaihtelee riippuen opiskelijan etenemistahdista, aiemmista opinnoista ja työkokemuksesta. Suoritettu lukio tai ylioppilastutkinto lyhentää opiskeluaikaa vähintään 30 opintoviikolla.

Ammatilliset tutkinnon osat muodostavat suurimman osan tutkinnon laajuudesta. Ne vaihtelevat tutkinnoittain, koska ne on muodostettu kunkin alan työelämän toiminta- ja tehtäväkokonaisuuksien pohjalta. Yhteisiä ammattitaitoa täydentäviä opintoja ovat äidinkieli, toinen kotimainen kieli, vieras kieli, matematiikka, fysiikka ja kemia, yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto, liikunta ja terveystieto, taide ja kulttuuri. Ne vastaavat osin lukion opintoja.

Vapaasti valittavat tutkinnon osat (10 ov) voivat sisältää ammatillisia tai ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia tai lukio-opintoja. Opiskelija voi valita ne omasta tai toisesta oppilaitoksesta. Vapaasti valittavilla tutkinnon osilla opiskelija voi täydentää ammatillista osaamistaan tai ammattitaitoa täydentävillä tutkinnon osilla lisätä valmiuksiaan esimerkiksi suorittaakseen ammatillisen perustutkinnon ohella ylioppilastutkinnon. Vapaasti valittavat tutkinnon osat voivat liittyä myös omiin harrastuksiin.

Tutkintoon sisältyy myös opinto-ohjausta, ammattiosaamisen näytöt sekä opinnäytetyö. Uudistettuun perustutkintoon sisältyy mahdollisuus suorittaa entistä joustavammin myös osia muista ammatillisista tutkinnoista, joita ovat muut perustutkinnot, ammattitutkinnot tai jopa ammattikorkeakoulututkinnot. /7/

Rakennusalan perustutkinnon opetussuunnitelma on uudistunut vuonna 2008. Siihen sisältyvät seuraavat pakolliset tutkinnon osat, perustustyöt 15 ov. ja runkovaiheentyöt 35ov. Ammatillisia valinnaisia tutkinnonosia valitaan 40ov esim. Sisävalmistusvaiheen työt, 10 ov, Ulkoverhous- ja kattotyöt, 10 ov, Laatoitus,10 ov, Korjausrakentaminen, 10 ov.

3.3 Rakennusalan perustutkinnon tavoitteet

Rakennusalan perustutkinnon suorittaneella on monipuolinen ammattitaito ja hän kehittää sitä jatkuvasti. Hän on luotettava, laatu tietoinen, oma-aloitteinen sekä asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenkinen. Hänen on osattava soveltaa oppimiaan taitoja ja tietoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa. Hän pystyy näkemään työnsä osana suurempia tehtäväkokonaisuuksia ja pystyy ottamaan huomioon lähialojen ammattilaisten tehtävät omassa työssään. Rakennusalan ammattilainen tekee työnsä rakennusalan laatuvaatimusten mukaisesti sekä käsittelee materiaaleja huolellisesti ja taloudellisesti. Hän osaa suunnitella työnsä piirustuksien avulla, osaa tehdä materiaali- ja työmenekkilaskelmia sekä hän osaa esitellä ja arvioida omaa työtään.

Rakennusalan perustutkinnon suorittanut osaa lukea sekä talonrakentamiseen että maarakentamiseen liittyviä piirustuksia. Hänellä on mittauksissa ja rakennustyömaan laskentatehtävissä tarvittavat matemaattiset valmiudet. Hän osaa rakennusfysiikan perusteet, jotka tulevat entistä tärkeämmiksi korjausrakentamisen lisääntyessä.

Laaja-alaisten elinkaari palvelumallien yleistyessä rakennusalan yrityksissä, rakennusalan ammattilaisen on toimittava erilaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti sekä ilmaistava näkökantoja selkeästi ja luottamusta herättäen.

Rakennusalan perustutkinnon suorittanut ottaa erityisen tarkkaan huomioon työn turvallisuuden sekä työkyvyn edistämisen, koska rakennusala on työturvallisuudeltaan vaarallinen toimiala ja turvallisia työtapoja sekä oikeaa asennetta arvostava työturvallisuuskulttuuri on vasta kehittymässä rakennusosalalle.

Ympäristötietoisuus rakentamisessa edellyttää rakentajilta uusia tietoja esimerkiksi eri materiaalien ominaisuuksista. Rakennusalan ammattilainen osaa vastata asiakkaan kysymyksiin materiaalin tai tuotteen valmistuksen, käytön ja hävittämisen yhteydessä syntyvistä päästöistä ja jäteongelmista. Rakennusosalalla toimivat osaavat käyttää tietotekniikkaa. Lähitulevaisuudessa ollaan tilanteessa, jossa kaikki rakennusalan tieto voi olla ja liikkua osapuolten välillä sähköisenä.

Tällaisen tiedonsiirron osaja on alalla etulyöntiasemassa, koska sähköinen tiedonsiirto merkitsee nopeutta ja tietojen tehokasta hyödyntämistä.

Kansainvälistyminen asettaa varsinaisen ammattitaidon lisäksi muita haasteita. Kansainvälisen rakentajan taitoja ovat vieraiden kielten hallinta, kohdemaan kulttuurin ymmärtäminen, palvelualttius, erilaisiin oloihin mukautuminen ja tietotekniikan hallinta oman ammatin lisäksi. Perustutkinnon suorittaneella on alan perusvalmiuksien lisäksi erikoistuneempi osaaminen talonrakennuksesta, maarakennuksesta, maarakennuskoneenkuljetuksesta tai kivirakentamisessa.

Perustutkinnon suorittaneella on edellytykset kehittää itseään ja suorittaa ammattitutkinto työkokemusta saatuaan Talonrakennuksen koulutusohjelman tai osaamisalan suorittanut talonrakentaja osaa tehdä talonrakennustyömaan perustusvaiheen töitä. Hän osaa tehdä ulko- ja väliseinätyöt sekä vesikaton runkotyöt eristystöineen suunnitelmien ja asiakirjojen mukaan. Talonrakentaja osaa käyttää rakennustyömaan perustyövälineitä, oikeita työtapoja ja materiaaleja. Talonrakennuksen koulutusohjelmassa voi erikoistua kirvesmiestöihin, muuraukseen, betonointiin, teräsrakentamiseen, korjausrakentamiseen, kivirakentamiseen, hirsirakentamiseen, mittaustöihin tai rakennusalan moniosaajaksi. /8, 10/

3.4 Rakennusalan perustutkinnon perusteet

Ammatillisen koulutuksen yleisenä tavoitteena on kohottaa ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeista, edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Ammatilliset perustutkinnot antavat laajat perusvalmiudet alan tehtäviin ja erikoistuneempaa osaamista jollakin osa-alueella sekä yleisen jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. /9/

Rakennusalan perustutkinto sisältää ammatillisia tutkinnonosia 90 opintoviikkoa josta työssäoppimista on vähintään 20 opintoviikkoa.

Pakolliset tutkinnon osat	
Perustustyöt	15 ov
Rakentamisen perustiedot	6 ov
Perustusten kaivuu- ja täyttötyöt	4 ov
Perustusten muotti-, elementti- ja muuraustyöt	5 ov
Talonrakennuksen koulutusohjelma, talonrakentaja	
Runkovaiheen työt	35 ov
Runkovaiheen mittaustyöt	5 ov
Runko- ja eristystyöt 1	10 ov
Runko- ja eristystyöt 2	10 ov
Vesikattorunkotyöt	10 ov
Valinnaiset tutkinnon osat, valittava	40 ov
Sisävalmistusvaiheen työt	10 ov
Seinä- ja kattotyöt	5 ov
Lattiatyöt	5 ov
Ulkooverhous- ja kattotyöt	10 ov
Ulkoseinätyöt	5 ov
Vesikattotyöt	5 ov
Muuraus	10 ov
Muuraustyöt	10 ov
Laatoitus	10 ov
Laatoitustyöt	10 ov
Raudoitus ja betonointi	10 ov
Raudoitus- ja betonointityöt	10 ov

Muottityöt	10 ov
Muottityöt	10 ov
Korjausrakentaminen	10 ov
Korjausrakentaminen	10 ov

/10, 4/

4 TYÖSSÄOPPIMINEN JA NÄYTÖT

Osa perustutkinnon vaatimasta ammattitaidosta opitaan oppilaitoksen ulkopuolella. Työssäoppiminen tarkoittaa työpaikoilla, aidossa työympäristössä tapahtuvaa oppimista. Ammatilliseen perustutkintoon sisältyy vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista. /11/.

Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä toteutettava koulutus (työssäoppiminen) ja ammattiosaamisen näytöt perustuvat koulutuksen järjestäjän ja työpaikan väliseen kirjalliseen sopimukseen (L 630/1998 16§, A 603/2005 5§). Sopimuksessa tai sen osana on opiskelijan henkilökohtainen työssäoppimisen suunnitelma ja/ tai ammattiosaamisen näyttösuunnitelma sovitaan tavoitteista ja tehtävistä. Työssäoppimispaikoiksi ja ammattiosaamisen näyttöpaikoiksi soveltuvista työpaikoista säädetään asetuksessa (A 603/2005 5§). Työpaikoilla on oltava riittävä määrä tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeellinen työvälineistö ja ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevää henkilökuntaa, joka voidaan määrätä opiskelijan vastuulliseksi kouluttajaksi ja arvioijaksi. /12, 10/

Työssäoppiminen on, kuten kaikki opiskelu, tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua. Opiskelija oppii osan opetussuunnitelman mukaisesta ammattitaidosta työpaikalla. Opetussuunnitelma ja opiskelijan henkilökohtaiset valinnat ja tavoitteet ovat pohjana työssäoppimisen tavoitteita määriteltäessä. Opiskelun alkuvaiheessa tavoitteet painottuvat yleensä työelämävalmiuksien oppimiseen. Opintojen loppuvaiheessa painotus on ammatillisilla tavoitteilla. Pyrkimyksenä on, että oppilaitoksessa ja työpaikoilla tapahtuva oppiminen täydentävät toisiaan tutkinnon tavoitteiden saavuttamisessa.

Opintojen alkuvaiheeseen sijoittuvan työssäoppimisen tavoitteena on saada ennen kaikkea työelämäkokemusta ja tuntumaa opiskeltavasta koulutusalaista. Siksi ensimmäiseen opiskeluvuoteen sijoittuva lyhytkin työssäoppimisjakso on tarkoituksenmukainen, vaikka opiskelijoiden valmiudet ammattitöihin ovat vielä vähäiset. Ensimmäisen opiskeluvuoden työssäoppimisella on usein ammatinvalintaa vahvistava ja opiskelumotivaatiota lisäävä vaikutus. Samalla se

myös monipuolistaa oppimisympäristöjä ja antaa todellista kuvaa alan työtehtävistä.

Toisena ja kolmantena opiskeluvuotena työssäoppimisen tavoitteena on ammatillisten taitojen harjaannuttaminen ja omien suuntautumisvaihtoehtojen löytäminen. Työssäoppimisjaksojen aikana tehdään ammattialaan liittyviä perustöitä ja saadaan rutiinia työvälineiden käyttöön ja työn tekemiseen sekä työyhteisön jäsenenä toimimiseen. /13/

Oppilaitos vastaa työssäoppimisen käytännön järjestelyistä. Työssäoppiminen perustuu kirjalliseen sopimukseen oppilaitoksen ja työnantajan kesken. Opiskelija osallistuu myös itse työssäoppimisjaksojen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Opiskelija on työssäoppimisjaksojen aikana oikeutettu kaikkiin opintososiaalisiin etuihin. Poikkeustapauksissa työssäoppiminen voi tapahtua työsuhteessa, jolloin opiskelija ei ole oikeutettu näihin etuihin. /11/

4.1 Koulutuskeskus Sedun työssäoppimisen strategia

Opetushallituksen myöntämän kehittämismäärärahan tukemana Sedun johtoryhmässä perustettiin työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittämistyöryhmä. Työryhmän ensisijaisena tavoitteena on ollut laatia Sedun työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen strategia.

Opiskelijan kannalta onnistuneet työssäoppimisen jaksot ja ammattiosaamisen näytöt edellyttävät hyvää ennakkosuunnittelua Sedun oppilaitoksissa ja yhteistyötä yritysten kanssa. Eri osapuolten välinen yhteistyö ja sitoutuminen varmistetaan hyvillä tiedotus käytännöillä ja noudattamalla lakeja, asetuksia, suosituksia ja yhdessä sovittuja pelisääntöjä. Työssäoppimisen laatu ja ammattiosaamisen näyttöjen onnistuminen syntyy yhteisistä sopimuksista ja pelisäännöistä, joitten mukaan toimittaessa työssäoppimisprosessin kaikkien asiakkaitten (opiskelija, työelämä, yhteiskunta, koulutuksen järjestäjä) odotukset ja kokemukset vastaavat toisiaan.

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen laadukas toteuttaminen edellyttää, että Sedun oppilaitoksilla on käytössään yhdenmukaiset, yhdessä sovitut ja huolellisesti suunnitellut toimintatavat. Yhtenäisillä toimintatavoilla taataan myös opiskelijoille tasavertaiset lähtökohdat sekä opetussuunnitelman että työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumiseksi. Jokaisella työssäoppimista ohjaavalla opettajalla on keskeinen rooli työssäoppimisen laadunvarmistajana. Ammattiosaamisen näytöt lisäävät tavoitteellisuutta työssäoppimisessa.

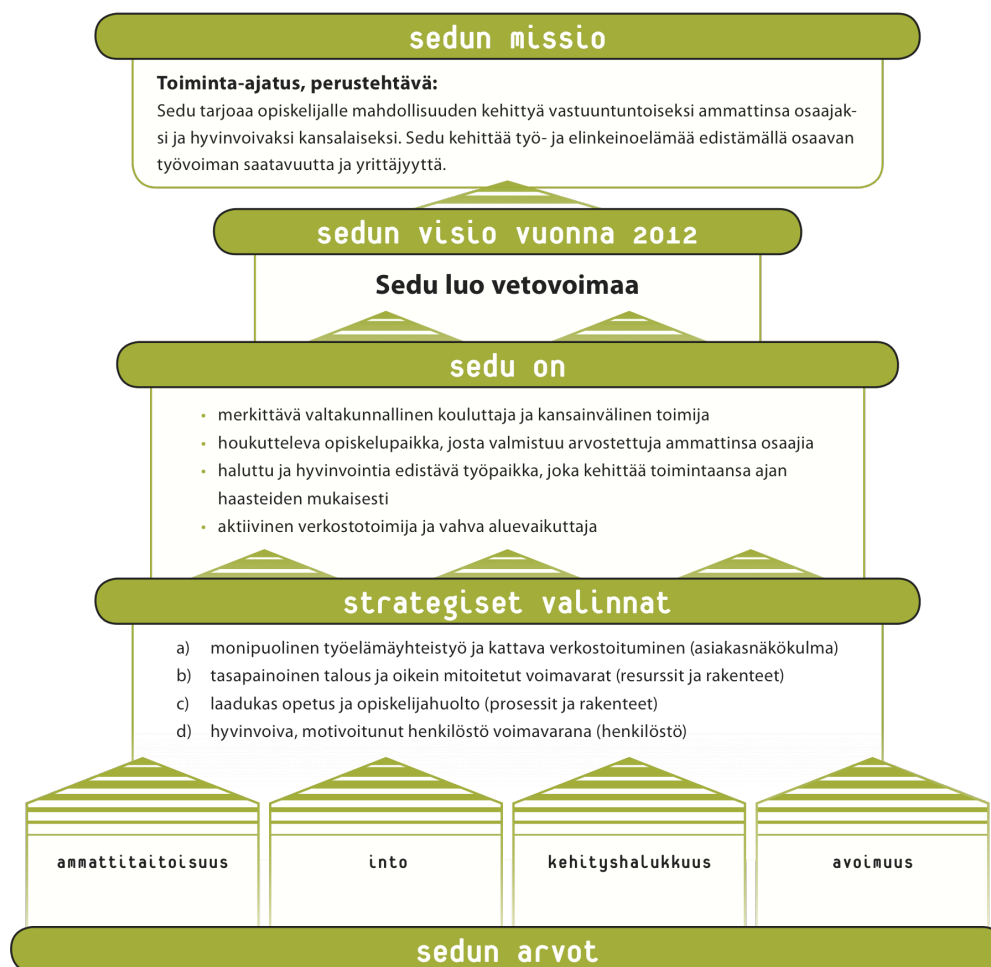
Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen strategian tavoitteena on selventää ja yhdenmukaistaa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen vastuita ja tehdä toimintaa näkyvämmäksi kehittämistä ja itsearviointia varten. strategiassa määritellään työssäoppimisen keskeisimmät kehityskohteet ja mittarit, joista yksi on yhteinen palautusjärjestelmä. Palautetta kerätään työssäoppimisen ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta opiskelijoilta, ohjaavilta opettajilta ja työelämän edustajilta. /14, 4/

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen strategian toteutumista ja ajanmukaisuutta seurataan ja arvioidaan lukuvuosittain Sedun koulutuspäälliköiden kehittämissäryhmässä, Sedun johtoryhmässä sekä toimialajohtajien ohjausryhmässä.

Työssäoppimisen strategia otetaan käyttöön jokaisessa Koulutuskeskus Sedun opetuspisteessä kaikilla opintoaloilla 1.1.2008 alkaen. /14, 4/

On tärkeätä huolehtia siitä, että työpaikalla kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan perehdyttämiseen, työssäoppimisen ohjaamiseen, valvontaan, työturvallisuuteen sekä palautteen antamiseen ja että työssäoppimista ohjaava opettaja pitää riittävästi yhteyttä työpaikkaohjaajiin ja opiskelijaan sekä tukee ja ohjaa heitä. Erilaisin tavoin huolehditaan työpaikkaohjaajien kouluttamisesta, millä tuetaan heidän ohjaus- ja arviointivalmiuksiaan. /15, 22/

SEDUN STRATEGINEN KARTTA

Koulutuksen yhteisiä keskeisiä arvolähtökohtia ovat demokratia ja tasa-arvo, kodin ja perheen arvostus, vastuu lähimmäisistä, työn kunnioittaminen, suvaitsevaisuus sekä kansallinen kulttuuriperintö ja kansainvälisyys. Lisäksi ammatillisessa koulutuksessa on keskeistä eri alojen ammatillisen toiminnan arvot sekä niiden pohdinta.

Koulutuskeskus Sedun (jäljempänä **Sedu**) arvokeskustelun lähtökohtana on toiminta-alueemme ja koulutusalamme, näiden kehittyminen sekä kulttuuriperintömme. Arvokeskustelun tuloksena **Koulutuskeskus Sedun** kaikessa toiminnassa ilmenevät ja toteutuvat **arvot** ovat ammattitaitoisuus, into, kehityshalukkuus ja avoimuus.

Kuvio 1. Sedun Strateginen kartta (Koulutuskeskus Sedu 2009, 5)

4.2 Ammattiosaamisen näytöt

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 25§, 25a §, 25b §, A 603/2005 5 §) on säädetty ammattiosaamisen näytöistä, toimielimestä, arvioinnista ja arvioijista,

näyttöpaikkojen laadusta ja työturvallisuudesta, ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan oppilaitosten ja työpaikkojen yhteistyönä tutkinnon perusteiden pohjalta.

Ammattiosaamisen näyttö annetaan kaikista ammatillisista tutkinnon osista, myös valinnaisista tutkinnon osista, jos ne ovat ammatillisia. Ammattitaitoa täydentävistä tutkinnonosista (yhteiset opinnot) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista ei anneta erillisiä ammattiosaamisen näyttöjä. Kuitenkin koulutuksen järjestäjän päätöksellä voidaan ammattiosaamisen näyttö antaa myös vapaasti valittavista tutkinnon osista, mikäli ne ovat ammatillisia.

Ammattiosaamisen näytön arvosana annetaan kaikista ammatillisista tutkinnon osista. Ammattiosaamisen näyttö voidaan antaa yhdestä tai useammasta tutkinnon osasta kerrallaan. Jos samassa ammattiosaamisen näytössä arvioidaan useamman tutkinnon osan osaamista, tulee kaikista tutkinnonosista antaa erillinen arvosana arvioinnin kohteittain. Jos tutkinnon osan ammattiosaamisen näyttö annetaan useammassa kuin yhdessä osassa, jokaisesta osasta annetaan arvosanat arvioinnin kohteittain, mutta kokonaisarvosanaa ei muodosteta, ennen kuin kaikki osat on suoritettu.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii siitä, että opiskelija saa riittävästi tukea ja ohjausta ammattiosaamisen näyttöjen suorittamiseen. Tukea ja ohjausta annetaan ennen ammattiosaamisen näyttöjä, niiden aikana sekä ohjaavana palautteena niiden jälkeen.

Näytössä opiskelija osoittaa, miten hyvin hän on saavuttanut ammatillisten opintojen tavoitteet ja työelämän edellyttämän ammattitaidon. Näyttöjen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin lähtökohtana ovat opetussuunnitelman perusteiden tavoitteet. Keskeistä näytöille on myös se, että näytöt suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä elinkeinoelämän ja muun työelämän kanssa. Tavoitteena on järjestää näytöt mahdollisimman aidoissa työelämän tilanteissa. /16/

Ammattiosaamisen näytöt suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan opetuspisteen ja työpaikkojen yhteistyönä tutkinnon perusteiden pohjalta. Ammattiosaamisen toimielin hyväksyy ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamis- ja arviointisuunnitelmat, ohjaa ja valvoo ammattiosaamisen näyttöjen kehittämistä ja toteuttamista sekä käsittelee arviointia koskevat oikaisupyynnöt. Toimialakohtaiset työelämäyhteistyön laaturyhmät osallistuvat koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen kehittämiseen.

Ammattiosaamisen näytöt toteutetaan pääsääntöisesti työelämässä työssäoppimisen yhteydessä. Tarvittaessa osa näytöistä voidaan toteuttaa opetuspisteessä. Valittaessa ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamispaikkaa ja -tapaa, työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä vastaava opettaja varmistaa, että työssäoppimispaikalla on sellaiset valmiudet ja mahdollisuudet, että siellä voidaan toteuttaa näyttöjä. Näytöt toteutetaan hyväksytyjen näyttöaineistojen mukaisesti. Näyttöjen määrä voi vaihdella perustutkinnoittain, koulutusohjelmittain ja opiskelijakohtaisesti. Ammattiosaamisen näytössä osoitetaan ammatillisten tutkinnon osien ammatitaitovaatimukset. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ammattiosaamisen näyttöjä myös ulkomailla, jolloin siitä on sovittava etukäteen. /15, 16/

Näyttöjen päätavoitteena on parantaa ammatillisen koulutuksen laatua. Muina tavoitteina on muun muassa varmistaa työelämän edellyttämän ammatitaidon saavuttaminen, opiskelija-arvioinnin yhtenäistäminen ja työelämän saaminen mukaan ammatitaidon arviointiin. Lisäksi pyritään kehittämään opetussuunnitelman perusteita ja opetussuunnitelmia siten, että niissä määritellään ammatilliset tavoitteet ja arviointikriteerit nykyistä täsmällisemmin työelämän edellyttämänä osaamisena.

4.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Opiskelijan arviointi on kriteeriperusteista, jolloin opiskelijan oppimista ja osaamista verrataan aina joko ammatillisten tutkinnon osien ammatitaitovaatimukseen tai ammatitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteiset opinnot) tavoitteisiin sekä niiden pohjalta laadittuihin arviointikriteereihin.

Opiskelijalla on oikeus oppia ennen kuin ammattitaitovaatimuksissa ja tavoitteissa määriteltyä osaamista arvioidaan tutkintotodistukseen tulevan arvosanan saamiseksi.

4.3.1 Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamisessa sekä kehitetään opiskelijan itsearviointitaitoa. Opiskelija arvioi oppimistaan tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten, tavoitteiden ja arviointikriteereiden perusteella. Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä. Numeerista arviointia ei oppimisen arvioinnissa tarvita. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyviin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Muutokset kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

4.3.2 Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointiin perustuen opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat arvosanat voimassa olevan asetuksen ammatillisesta koulutuksesta mukaisella arviointiasteikolla.

Osaamista arvioitaessa arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen ammattitaitovaatimusten tai tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opiskelumenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan.

Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaito arvioidaan ammattiosaamisen näytöllä ja muulla osaamisen arvioinnilla. Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan mahdollisimman laajasti ammattitaitovaatimuksissa määritelty osaaminen, mutta

vähintään se, mitä tutkinnon perusteissa on määrätty. Tarvittaessa muu osaamisen arviointi täydentää ammattitaitovaatimuksissa edellytettyä osaamista. Muun osaamisen arvioinnin arviointimenetelmistä päättää koulutuksen järjestäjä opiskelijan arvioinnin toteuttamissuunnitelmissaan.

Ammattiosaamisen näyttö ja arvosana annetaan kaikista pakollisista ja valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista. Ammattiosaamisen näyttö voidaan toteuttaa myös vapaasti valittavista tutkinnon osista, mikäli ne ovat ammatillisia.

On huolehdittava siitä, että opiskelija saa riittävästi tukea ja ohjausta ammattiosaamisen näyttöjen suorittamiseen. Tukea ja ohjausta annetaan ennen näyttöä, niiden aikana sekä ohjaavana palautteena niiden jälkeen.

Ammattiosaamisen näyttö voidaan antaa yhdestä tai useammasta tutkinnon osasta kerrallaan. Jos samassa näytössä arvioidaan useamman tutkinnon osan osaamista, annetaan kaikista tutkinnon osista erillinen arvosana arvioinnin kohteittain. Jos tutkinnon osana näyttö annetaan useammassa osassa, jokaisesta osasta annetaan arvosanat arvioinnin kohteittain, mutta kokonaisarvosanaa ei muodosteta ennen kuin kaikki osat on suoritettu.

4.3.3 Arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit

Tutkinnon perusteissa on tutkinnon osittain esitetty arvioinnin kohteet (mitä arvioidaan) ja arviointikriteerit (miten osataan) tyydyttävän T1, hyvän H2 ja kiitettävän K3 tasoille.

Arviointi kohdistuu

- työprosessin
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin
- työn perustana olevan tiedon ja
- elinikäisen oppimisen avaintaitojen hallintaan.

Elinikäisen oppimisen avaintaitoja ovat oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka, terveys, turvallisuus ja toimintakyky,

aloitekyky ja yrittäjyys, kestävä kehitys, estetiikka, viestintä- ja mediaosaaminen, matematiikka ja luonnontieteet, teknologia ja tietotekniikka sekä aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit. Arvioinnin kohteessa elinikäisen oppimisen avaintaidot arvioidaan seuraavat neljä avaintaitoa: oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus- ja yhteistyö, ammattietiikka sekä terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Tutkintotodistukseen annetaan arvosanat kaikista tutkinnon perusteiden mukaisista tutkinnon osista. Arvosana päätetään osaamisen arvioinnin perusteella. Opiskelijan opintosuoritusten ja osaamisen arvioinnista päättää arvioitavien tutkinnon osien opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä arviointikeskustelussa. Työssäoppimisen arvioinnista päättävät ohjauksesta vastaava opettaja ja työnantajan edustaja yhdessä. Mikäli ammattiosaamisen näyttö kattaa työssäoppimisen sisällön kokonaan, työssäoppimista ei arvioida erikseen. Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättävät arviointikeskustelun perusteella toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen. Arviointikeskusteluun osallistuvat opiskelija, työelämän edustaja ja opettaja. Arvioinnin perustelut on aina kirjattava.

Ammattiosaamisen näytön arvosana tallennetaan arvioinnin kohteittain. Jos näyttö kattaa vain osan tutkinnon osasta, kunkin osan arvioinnin perusteena oleva aineisto tallennetaan siten, että näytön arvosana on mahdollista päättää koko tutkinnon osalle. Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintoja, osaamista ammattiosaamisen näyttöjä koskevaan arviointiaineistoon. Arvioinnista vastaava opettaja dokumentoi ja säilyttää arvioinnin perustana olevan aineiston vähintään 6 kk:n ajan tutkinnon osan arvosanan antamisesta. /15, 17/

4.4 Rakennusalan perustutkinnon Perustustöiden näyttö (15 ov)

Opiskelija suorittaa näytön jokaisesta ammatillisesta tutkinnon osasta. Ensimmäisenä opiskeluvuotena rakennusalan perustutkintoa suorittava opiskelija tekee näytön perustustöistä (15 opintoviikkoa). Opetussuunnitelma määrittelee tutkinnonosan tavoitteet. Opettaja ja opiskelija suunnittelevat yhdessä, missä

näyttö toteutetaan. Yleensä opiskelija suorittaa näytön työssäoppimispaikalla. Opettaja on yhteydessä työpaikkaohjaajaan ja he yhdessä suunnittelevat näytön toteutustavan. Samalla opettaja antaa näyttöön liittyvät materiaalit työpaikkaohjaajalle ja perehdyttää tarvittaessa näyttöasioissa. (LIITE 1) Jokaisesta näytöstä on tavoitteet ja arviointikriteerit, (LIITE 2) jonka mukaan näyttö toteutetaan. Eri työpaikoilla näytöt voivat poiketa toisistaan, mutta silti tutkinnon osan tavoitteet ovat samat.

Työssäoppimista ja näyttöä varten oppilaitos tekee ns. puitesopimuksen työpaikan kanssa. (LIITE 3) Sopimuksessa määritellään oppilaitoksen ja työnantajan tehtävät ja vastuu. Sen jälkeen opiskelija tekee sopimuksen työssäoppimispaikan kanssa. Siinä määritellään työssäoppimisen tavoitteet, kesto, ajoitus ja opiskelija-arvioinnin menettelytavoista. (LIITE 4)

Seuraavaksi esim. Rakennusalan perustutkinnon ”Perustustöiden 15 ov” näytön ammattitaitovaatimuksista:

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- suunnitella oman työnsä piirustuksien ja/tai rakennetta koskevan työselityksen avulla
- vastaanottaa, varastoida ja suojata perustustöissä tarvittavia materiaaleja työmaasuunnitelman mukaan
lukea rakennuspiirustuksia ja tehdä perustustöihin liittyviä materiaalitylaskelmia
- tehdä rakennuksen perustuksiin liittyviä täyttö-, tiivistys-, salaoja-, viemäri-, lämmöneristys- ja vedeneristystöitä
- toimia avustajana kaivuvaiheessa ja tehdä mittauksia perusmittavälineillä
- tehdä perustuksiin liittyviä anturoiden muotti-, raudoitus-, betonointi-, -purku- ja jälkihoitotöitä sekä asentaa perustuselementtejä ja tehdä perustusten harkko-muurauksia
- tehdä työhönsä liittyviä aloitus- ja lopetustöitä
- huolehtia väliaikaisten LVIS-asennusten kunnosta sekä avustaa LVIS-asennustöissä

- lajitella jätteet ja uusiokäyttää materiaaleja
- toimia rakennustyömaan muuttuvissa olosuhteissa
- ottaa huomioon työmaan muut urakoitsijat ja toimijat sekä rakentamisen laatuvaatimukset
- kehittää omia vahvuuksiaan tuottavaan toimintaan hyödyntäen työyhteisön asiantuntemusta
- toimia työntekijänä oikeuksiensa, etujensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti
- ottaa huomioon työssään materiaalien ominaisuudet ja erilaisten perusrakenteiden toiminnan pääperiaatteet

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa tekemällä perustustöitä rakennustyömaalla tai muussa mahdollisimman hyvin rakennustyömaan oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään:

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta perustustyömenetelmien hallinta
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta piirustusten tulkitseminen
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla. /8/

Näytön toteutus ja arviointi

Opettaja ja työpaikkaohjaaja sopivat näytön ajankohdan, jolloin opiskelija suorittaa näytön. Yleensä näyttö tehdään päivän aikana. Joskus siihen voi mennä useampikin päivä. Tarkoituksena on, että opiskelija harjoittelee ensin näyttöön tarvittavia asioita ja sen jälkeen toteuttaa sen. Näytön toteuttamisen jälkeen työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija käyvät arviointikeskustelun, jossa näyttö arvioidaan. On tärkeää, että opiskelija harjoittelee itsearviointitaitojaan, että hän pystyy arvioimaan omaa suoritustaan mahdollisimman hyvin.

Opettaja vastaa käytännössä arvioinnin järjestelyistä ja hänen tulee olla selvillä arvioinnin hallinnollisesta näkökulmasta. Koska arviointi on keskusteluun perustuvaa yhteistyötä, opettajalla tulee olla myös arvioinnin kannalta tarkasteltuna hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot.

Työpaikkaohjaaja on opiskelijalle oman alansa asiantuntija, kokenut ammattilainen. On tärkeää, että työpaikkaohjaaja arvioi sekä omaa että työyhteisönsä substanssiosaamista ja vaikuttaa sen kehittämiseen. Opiskelijan ohjauksen ja oppimisen näkökulmasta työpaikkaohjaajan tulee arvioida omaa ja työyhteisönsä osaamista ohjaajana ja arvioijana sekä kehittymistarpeita näissä tehtävissä. Työpaikkaohjaaja arvioi myös työpaikan oppimismahdollisuuksia; tällä arvioinnilla vaikutetaan onnistuneisiin työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjärjestelyjen ratkaisuihin.

Arviointi on yhteistyötä. Opiskelijan arviointia varten työpaikkaohjaaja kerää palautetta työyhteisöltään ja mahdollisesti myös asiakkailta. Opiskelijan arviointi tapahtuu arviointikeskustelussa yhdessä opiskelijan ja opettajan kanssa, ellei ammattiosaamisen näytön osalta koulutuksen järjestäjän toimitilin ole toisin päättänyt. Arviointikeskustelussa työpaikkaohjaajalla on mahdollisuus saada opiskelijalta ja opettajalta palautetta työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön toteutumisesta työpaikalla. Työpaikkaohjaajalla on mahdollisuus arvioida yhteistyön toimivuutta oppilaitoksen kanssa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön järjestelyistä. /17/

4.5 Nykyiset ongelmat näyttöjen antamisessa

Tällä hetkellä näyttöjen vaatavuustasossa ja arvioinnissa on hyvin suuria vaihteluita eri työssäoppimispaikoissa. Opiskelijat ovat eriarvoisessa asemassa, koska vaatimattomalla näytöllä voi saada hyvän arvosanan ja toisaalta vaativasta näytöstä voi saada heikomman arvosanan. Nykyään työmaiden aikataulut ovat tiukat, eikä näyttöjä useinkaan ehditä miettiä opintokokonaisuuksiin sopivaksi vaan näyttö on tehtävä meneillään olevaan työvaiheeseen liittyen. Joissakin työssäoppimispaikoissa on koulutettu työpaikkaohjaaja, mutta suurimmassa osassa näin ei ole. Lisäksi aikatauluihin liittyen työssäoppimispaikoilla on harvoin aikaa käydä arviointikeskustelut perusteellisesti läpi opiskelijan kanssa.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ

5.1 Kyselyyn vastaajien valinta

Kyselytutkimuksessa kyselyyn vastaajien valinta on tärkeä osa-alue. Vastaajat voidaan valita joko satunnaisesti tai ei-satunnaisesti. Yleisesti ottaen satunnainen tapa on parempi, sillä se lisää tutkimuksen luotettavuutta; kukin havainto on tullut mukaan täysin sattumalta ilman tutkijan tai tutkittavan pyrkimystä. Toisaalta joissain tapauksissa saattaa olla tarpeellista tutkia koko perusjoukko, jolloin ei puhuta lainkaan otoksesta, vaan kokonaistutkimuksesta. Ei-satunnaiselle otokselle on tyypillistä se, että koehenkilöt on valittu tutkijan mielenkiinnon mukaan joko saatavuuden (helposti kokoon saatu joukko) tai harkinnan mukaan (halu tutkia oleellisia henkilöitä). /18/

Tämä tutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena. Vastaajiksi valittiin kaikki Koulutuskeskus Sedu Lapuan opetuspisteen rakennusalan toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat. Tässä tutkimuksessa haluttiin tutkia työssäoppimisen ja näyttöjen kehittämistä Koulutuskeskus Sedu Lapuan rakennusalan opetuksen kannalta.

5.2 Kyselyn luotettavuus

Kyselyllä haluttiin tutkia työssäoppimisen ja näyttöjen kehittämiskohteita. Kyselyyn vastasi 45 oppilasta kolmelta rakennusalan vuosikurssilta. Kyselyyn vastanneiden määrä, 45 henkilöä oli tarpeeksi suuri, joten kyselyä voidaan pitää luotettavana. Vertailuryhmänä käytettiin koko Sedun rakennusalan opiskelijoiden samaan kyselyyn vastanneita opiskelijoita. Koko Sedussa kyselyyn vastanneita oli kaikkiaan 512 henkilöä. Kyselyyn vastasi Koulutuskeskus Sedu Lapuan opetuspisteen osalta seitsemänkymmentäviisi prosenttia toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoista. Korkea vastausprosentti osoittaa tutkimuksen luotettavuutta.

Tutkimuksen validiudella osoitetaan sitä, mittaako käytetty tutkimusmenetelmä juuri sitä asiaa, jota sillä on tarkoituskin mitata. Onko vastaaja käsittänyt

kysymykset samalla tavalla kuin tutkija? Jos tutkija käsittelee tuloksia edelleen oman alkuperäisen ajattelumallinsa mukaisesti, ei tuloksia voida pitää pätevinä ja mittari aiheuttaa tuloksiin virheitä. /19/

Tässä tutkimuksessa käytettyjä mittareita voidaan pitää luotettavina ja ne ovat yleistettävissä eli tutkimuksen validius on korkea. Yhteneväisyyksiä teoriataustaan oli todennettavissa kyselyn tuloksista. Kyselytutkimuksessa käytettiin Jyväskylän yliopiston kehittämää opetuksen kurssipalautteen antamisen ja henkilökunnan hyvinvoinnin arviointiin kehittämää INKA-palautejärjestelmää. Tutkimuksen sisäistä validiteettia parantaa myös se, että kyselytutkimukseen osallistuville annettiin selkeät ohjeet ja testi suoritettiin tutussa ympäristössä. Tutkimukseen osallistujat suorittivat kyselyyn vastaamisen luokkakohtaisesti opettajansa johdolla.

5.3 INKA-palautejärjestelmä

Kysely toteutettiin Jyväskylän yliopiston kehittämän opetuksen kurssipalautteen antamisen ja henkilökunnan hyvinvoinnin arviointiin kehitetyllä INKA-palautejärjestelmällä. INKA-palautejärjestelmä on ollut Koulutuskeskus Sedu Lapuan opetuspisteen käytössä 2009 alusta alkaen.

Kyselylomake koostui seitsemästä kysymyssarjasta, joissa kussakin oli kahdesta seitsemään väittämää. Vastajat kertoivat mielipiteensä rastittamalla vaihtoehdon, joka vastasi parhaiten vastaajan omaa mielipidettä. Lisäksi kyselyyn sisältyi kaksi kysymyssarjaa, yhteensä viisi kysymystä, joihin vastattiin sanallisesti.

5.4 Vastauksien kerääminen

Kysely toteutettiin toukokuussa 2010. Kyselyyn osallistui kaikki Koulutuskeskus Sedu Lapuan opetuspisteen rakennusalan opiskelijat toiselta ja kolmannelta vuosikurssilta. Kyselyyn osallistuvien luokkien ryhmänohjaajille lähetettiin sähköpostilla tunnukset, joilla oppilaat pääsivät vastaamaan kyselyyn. Kyselyyn oikeutettuja oli kaikkiaan 60 oppilasta. Kyselyyn vastattiin luokkakohtaisesti Internetissä. Toukokuun loppuun mennessä kyselyyn oli vastannut 45 oppilasta, eli 75 prosenttia kaikista vastaajista.

5.5 Kyselyn tulokset

Kyselyssä arvioitiin seuraavia väittämiä. Pylväät kuvaavat arviointiryhmän vastausten keskiarvoa ja kolmiot koko Sedun rakennusalan opiskelijoiden vastausten keskiarvoa.

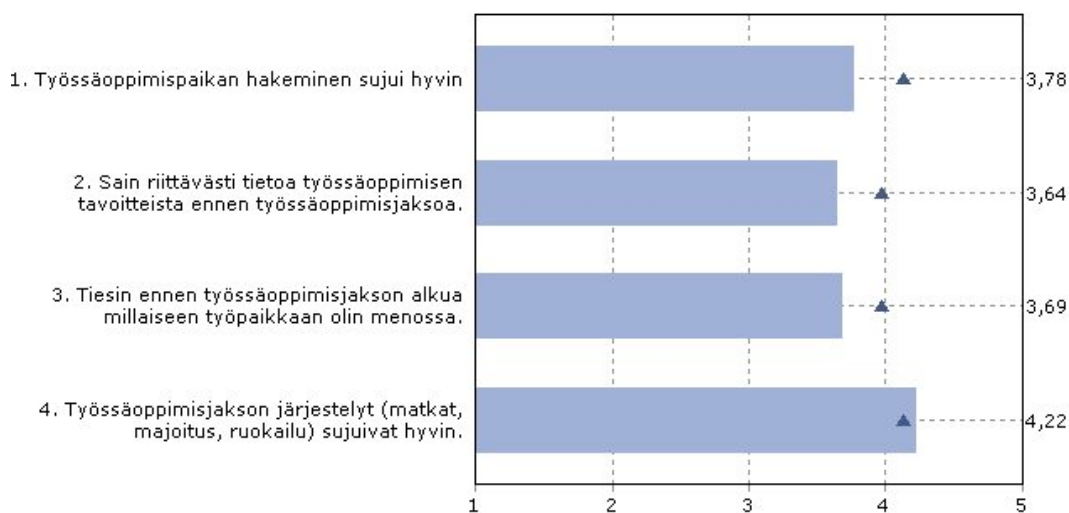
Taulukko 1. Kyselyssä käytetyt vastausvaihtoehdot väittämiin.

1	Täysin eri mieltä
2	Melko eri mieltä
3	Ei samaa eikä eri mieltä
4	Melko samaa mieltä
5	Täysin samaa mieltä

6 KYSELYN TULOKSET TYÖSSÄOPPIMISESTA

6.1 Työssäoppimisjakson valmistelu

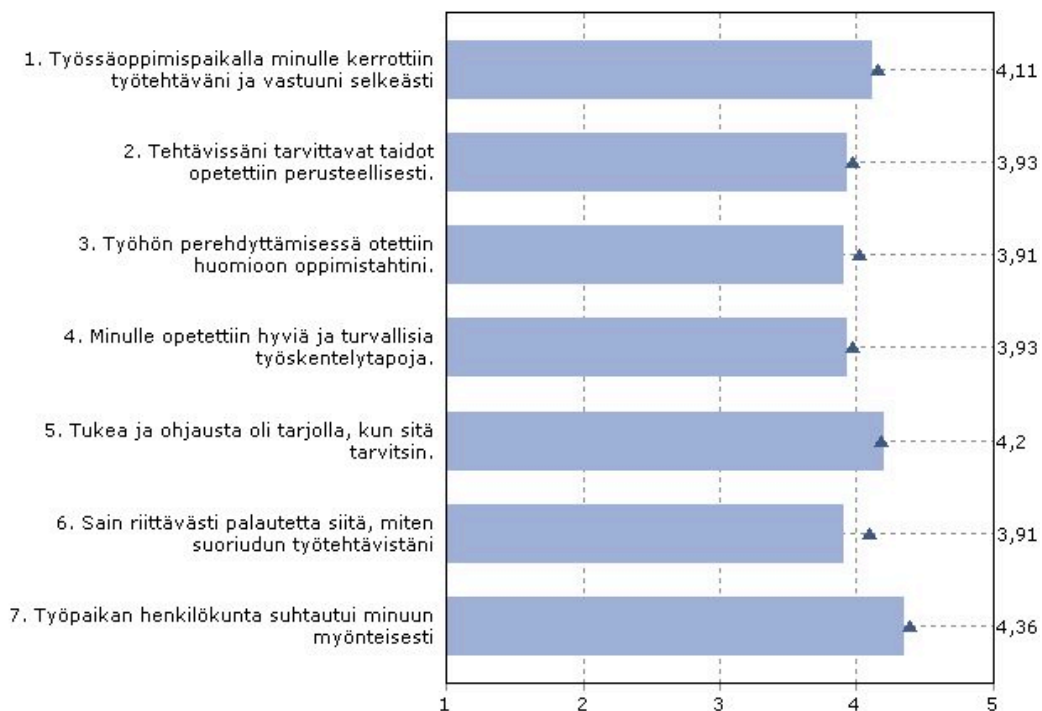
Vastaukset työssäoppimispaikan hakemisesta, tiedot työssäoppimisen tavoitteista ja ennakkotiedot työssäoppimispaikasta jäivät hieman koko Sedun tuloksista, ollen kuitenkin keskiarvoltaan 3.7–3.8. Huomioitavaa on, että kohdassa *työssäoppimispaikan hakeminen sujui hyvin* 22,2 % oli väitteestä eri mieltä. Kohdassa neljä *työssäoppimisjakson järjestelyt sujuivat hyvin* vastaajat olivat melko samaa mieltä tuloksen ollessa 4,2. Lähes puolet 48,9 % oli väitteestä täysin samaa mieltä.

Kuvio 2. Työssäoppimisjakson valmistelu.

6.2 Perehdytys ja ohjaus työssäoppimisjaksolla

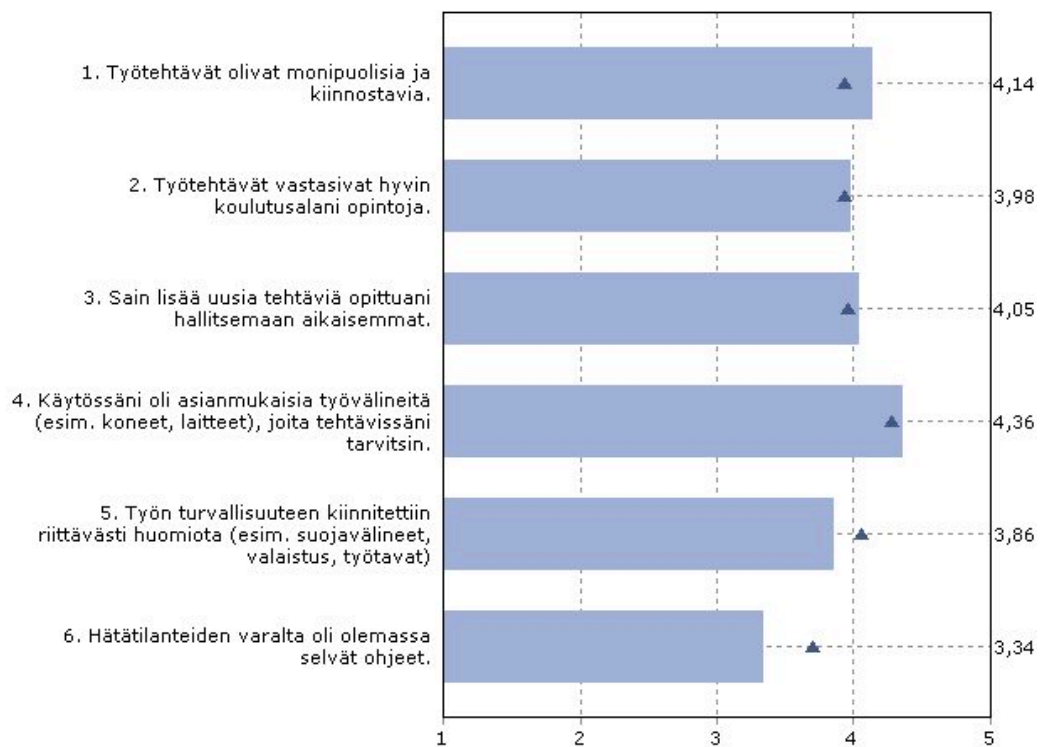
Työssäoppimisen perehdyttämiseen ja ohjaukseen oltiin tyytyväisiä, tulosten ollessa 3.9–4.4. Opiskelijat kokivat saaneensa tarvittaessa riittävästi tukea ja ohjausta, myös tehtävät ja vastuut oli kerrottu selkeästi. Paras tulos 4.4 tuli väittämästä *Työpaikan henkilökunta suhtautui minuun myönteisesti*. Kaikkien väittämien tulokset myös noudattelivat koko Sedun linjaa.

Kuvio 3. Perehdytys ja ohjaus työssäoppimisjaksolla.

6.3 Työtehtäväsi ja työympäristösi työssäoppimisjaksolla

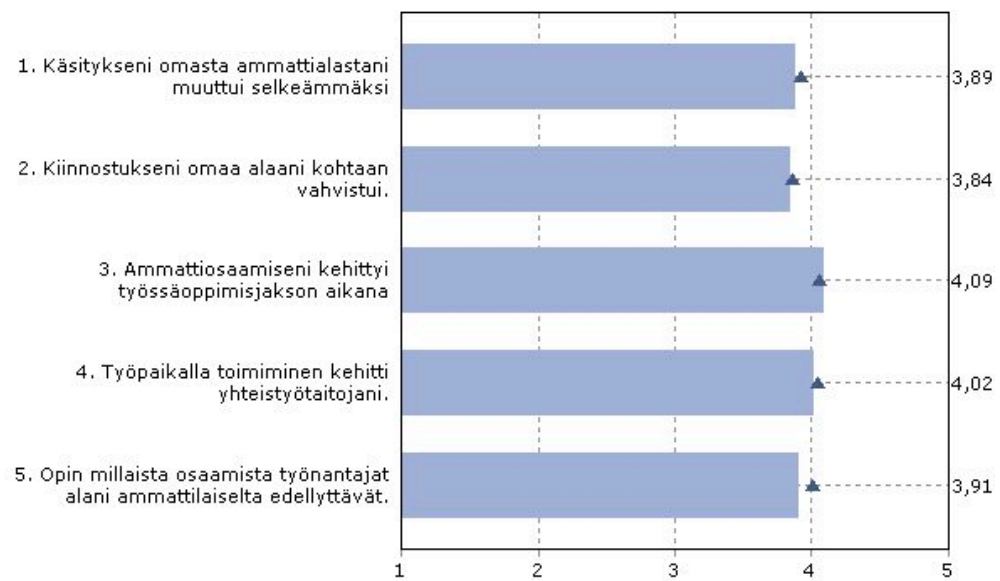
Työtehtävien monipuolisuus ja kiinnostavuus arvioitiin 4.14 arvoiseksi. Niin ikään väitteestä *Käytössäni oli asianmukaisia työvälineitä* oltiin samaa mieltä. Väitteessä *Työn turvallisuuteen kiinnitettiin riittävästi huomiota* jäätin hieman koko Sedun keskiarvosta. Huomioitavaa on, että väitteessä *Hätätilanteiden varalta oli olemassa selvät ohjeet*, 41 % vastaajista oli melko erimieltä tai ei osannut sanoa mielipidettään. Lisäksi 9,1 % vastaajista oli täysin erimieltä. Tässäkin kysymyksessä jäätin koko Sedun tuloksesta keskiarvon ollessa 3,34 %. Kysymykseen loukkaantumiseen johtaneesta tapaturmasta vastauksia saatiin 40, joissa kahdessa oli sattunut tapaturma. Tapaturma oli sattunut viidelle prosentille vastaajista.

Kuvio 4. Työtehtäväsi ja työympäristösi työssäoppimisjaksolla.

6.4 Ammatillisuuden kehittyminen työssäoppimisjaksolla

Ammatillisuuden kehittyminen työssäoppimisjaksolla koettiin positiivisesti kaikkien kysymysten kohdalla. Poikkeuksena kuitenkin väite *Ammattiosaamisen kehittyi työssäoppimisjakson aikana*, jossa vastaajista kuusi oli täysin tai melko erimieltä. Kokonaistuloksen ollessa kuitenkin ryhmän paras 4.1.

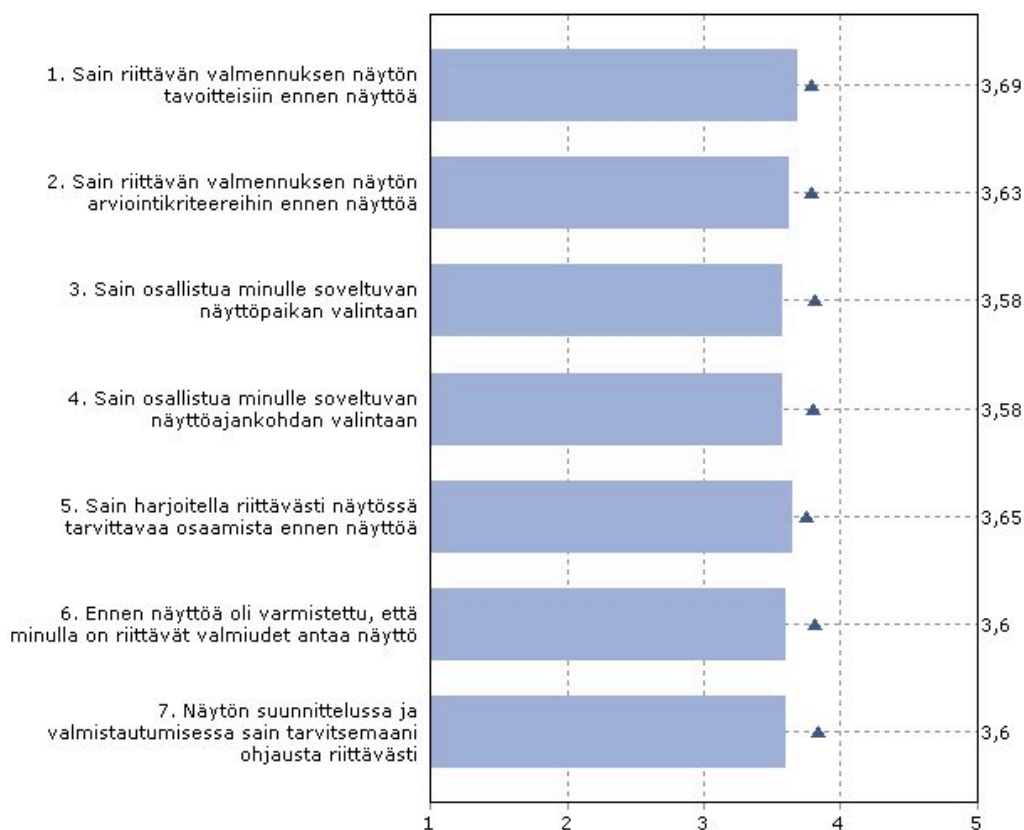

Kuvio 5. Ammatillisuuden kehittyminen työssäoppimisjaksolla.

7 KYSELYN TULOKSET AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖISTÄ

7.1 Näyttöön valmentaminen ja näytön suunnittelu

Näyttöjä koskeviin kysymyksiin Koulutuskeskus Sedu Lapuan opetuspisteestä vastasi neljäkymmentä oppilasta ja koko Sedun vertailuryhmä oli 419 oppilasta. Kysymysosion *Näyttöön valmentaminen ja näytön suunnittelu* -tulokset jakautuivat keskiarvojen suhteen varsin tasaisesti, keskiarvojen ollessa 3.6.-3.7. Kaikissa vastauksissa jäätiin hiukan vertailuryhmän tuloksista. Huomioitavaa on, että yksittäisten kysymysten tulosten hajonta oli suurta.

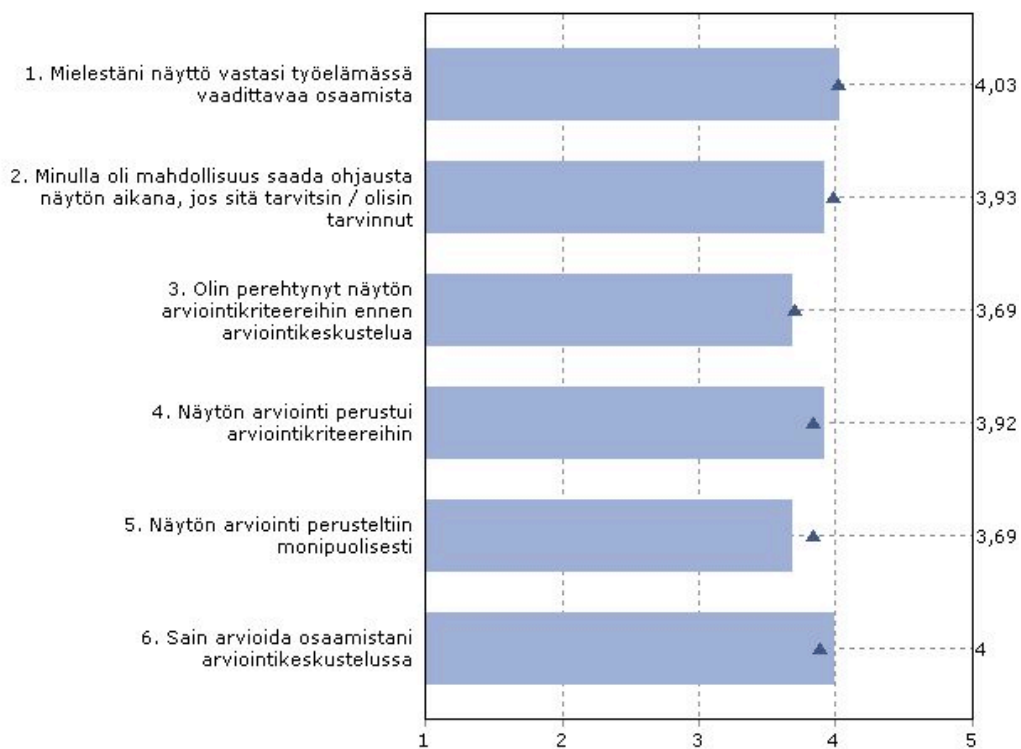

Kuvio 6. Näyttöön valmentaminen ja näytön suunnittelu.

7.2 Näytön toteuttaminen ja arviointi

Vastaajien mielestä näyttö vastasi työelämässä vaadittavaa osaamista ja omaa osaamista sai arvioida arviointikeskustelussa. Molempien vastausten keskiarvo oli tasan 4.0. Väitteestä *Olin perehtynyt näytön arviointikriteereihin ennen*

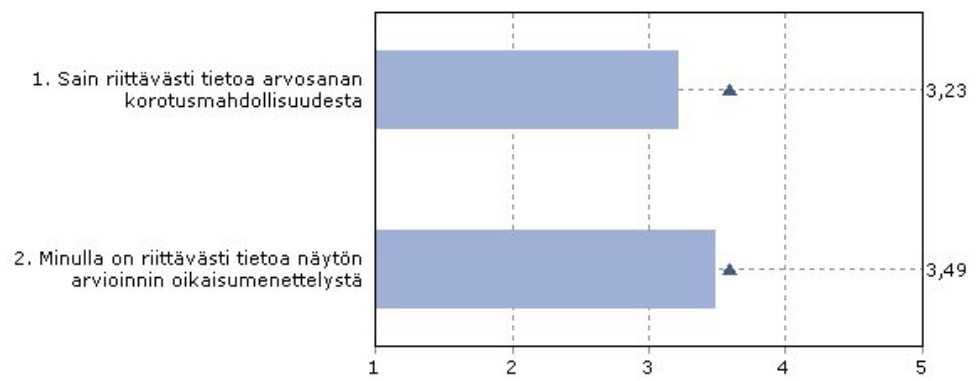
arviointikeskustelua samaa tai melko samaa mieltä oli 59 % vastaajista. Täysin tai melko erimieltä asiasta oli 10,3 % vastaajista.

Kuvio 7. Näytön toteuttaminen ja arviointi.

7.3 Arvosanaa koskeva tiedotus

Väitteestä *Sain riittävästi tietoa arvosanan korotusmahdollisuudesta* täysin samaa mieltä oli vain 15 % vastaajista. Melko eri mieltä oli 20 % ja täysin eri mieltä 10 % vastaajista. Vastausten keskiarvo oli 3.2. Vastaajista 30.8 % ei osannut sanoa mielipidettään väitteeseen *Minulla oli riittävästi tietoa näytön arvioinnin oikaisumenettelystä*. Vastaajista 53.8 % oli väitteestä samaa tai melko samaa mieltä.

Kuvio 8. Arvosanaa koskeva tiedotus.

8 KYSELYN YHTEENVETO

Tulokset työssäoppimisesta olivat suhteellisen hyviä, kuitenkin lähes kaikilla osa-alueilla jäätin vertailuryhmän tuloksista. Työssäoppimisen tavoitteista pitäisi kertoa opiskelijoille tarkemmin ennen työssäoppimisjaksoa. Palautteen antamiseen työssäoppimisjaksolla tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Hätätilanteiden varalle ei ollut selvää ohjeistusta.

Kyselyn tulokset ammattiosaamisen näyttöjen osalta jäivät niin ikään vertailuryhmän tuloksesta. Näytön suunnitteluun ja ajankohtaan opiskelijat toivoisivat enemmän vaikutusmahdollisuuksia. Näytön arviointia olisi perusteltava monipuolisemmin ja korotusmahdollisuudesta tulisi antaa enemmän tietoa. Kaikki vastaukset johtuvat nähdäkseni resurssipulasta näyttöjen järjestämisen osalta. Opettajilla ja työpaikkaohjaajilla ei ole aikaa käydä arviointikeskusteluja perusteellisesti läpi. Myöskään näytön korotusmahdollisuutta ei tuoda tarpeeksi esille resurssipuutteen vuoksi.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselytutkimusta voidaan pitää luotettavana, koska kyselyyn vastasi 45 opiskelijaa kuudestakymmenestä. Vastausprosentti oli 75%. Vertailuryhmänä käytettiin koko Sedun rakennusalan opiskelijoiden vastauksia. Esitän tässä omat näkemykseni tutkimuksen pohjalta. Näkemykset pohjautuvat Koulutuskeskus Sedun Lapuan toimipisteen opiskelijoiden kyselytutkimuksen vastauksiin.

Työssäoppimisen valmistelussa jäätin vertailuryhmästä työssäoppimispaikan hakemisessa, työssäoppimisjakson tavoitteissa ja tiedoissa ja millaiseen työssäoppimispaikkaan opiskelija oli menossa.

Työssäoppimisjakson tavoitteet tulevat opetussuunnitelmasta. Sen vuoksi tavoitteita tulisi kerrata opiskelijoiden kanssa entistä tarkemmin, koska he kokevat niiden olevan puutteellisia. Opettajien tulisi myös yhdessä opiskelijoiden kanssa tarkemmin etsiä mahdollisia työssäoppimispaikkoja ja katsoa opetussuunnitelmasta millaisissa paikoissa tavoitteet toteutuvat. Lapuan opetuspisteeseen opiskelijat tulevat ympäristökunnista, joten yleensä paikkoja on tarjolla jokaiselle.

Mielestäni opiskelijoiden pitäisi käydä henkilökohtaisesti tutustumassa työssäoppimispaikkaan ennen työssäoppimisen aloittamista, että he tietävät millaiseen työpaikkaan ovat menossa.

Kohdassa ”Hätätilanteiden varalta oli olemassa selvät ohjeet”, tulos oli 3.3. Mielestäni kaikilla opiskelijoilla tulisi olla suoritettuna työturvallisuus- ja ensiapukortti ennen työssäoppimisjaksoa. Lisäksi pitäisi arvioida työpaikkakohtaisesti mahdollisia riskejä. Koulun tulisi huolehtia, että työtehtävät ovat soveliaita nuorelle työntekijälle.

Toisessa kysymysosiossa vastattiin ammattiosaamisen näyttöjä koskeviin kysymyksiin. Näytön arviointikriteereissä ja arviointiperusteissa oli toivomisenvaraa. Arviointikriteerit tulisi käydä läpi työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa tarkasti ennen näyttöä, lisäksi kriteerit olisi syytä kirjoittaa auki

esimerkkien avulla. Arviointiin pitäisi varata riittävästi aikaa. Opiskelijoiden kanssa tulisi harjoitella itsearviointia opiskelun alusta asti, että se olisi helpompaa työssäoppimisjakson arviointia tehtäessä.

Toiseksi viimeisessä kysymyksessä ”Sain riittävästi tietoa arvosanan korotusmahdollisuudesta” jäätiin tulokseen 3.2. Verrattain heikohko tulos johtuu mielestäni siitä, että näytöt vievät resursseja sekä oppilaitokselta, että työssäoppimispaikalta. Riittävien resurssien varmistaminen parantaisi myös korotusmahdollisuudesta kertomisessa.

Mielestäni ammattiosaamisen näyttöjen arviointikriteerejä olisi yksinkertaistettava huomattavasti, siten että kriteerit olisivat yksiselitteisiä ja helposti ymmärrettäviä. Myös näyttöjen tasapuolisuus näyttäisi olevan ongelma. Tällä hetkellä samasta opintokokonaisuudesta suoritetaan hyvin monen tasoisia näyttöjä, eivätkä oppilaat välttämättä saa tasapuolista kohtelua.

Työpaikkaohjaajat ja muut työelämän edustajat yhteistyökumppaneina tarvitsevat tukea ja ohjausta ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisessa ja arvioinnissa. Työelämäyhteistyön toteuttaminen vaatii opettajalta ammatillisen koulutuksen, ohjauksen ja arvioinnin asiantuntemusta. Työssäoppimispaikoilla yrityksen työt etenevät omalla aikataulullaan, eikä työssäoppimispaikalla ole välttämättä aikaa, eikä mahdollisuuksia järjestää näyttöä täysin vastaamaan opintokokonaisuutta.

Rakennusalalla työssäoppimispaikat ovat usein pieniä yrityksiä, joilla ei ole resursseja kouluttaa työntekijöitään työpaikkaohjaajiksi. Tämän vuoksi työpaikkaohjaajakoulutusta tulisi tiivistää ja se pitäisi hoitaa oppilaitoksen kustannuksella.

Tutkimus rajattiin koskemaan työssäoppimisen kehittämistä oppilaan näkökulmasta. Laajemman tutkimuksen tekemiseksi olisi syytä haastatella myös työelämän edustajia sekä opetushenkilöstöä.

Mielestäni tutkimus työssäoppimisesta ja näyttöjen kehittämisestä oli mielenkiintoinen ja sen myötä sain uusia ideoita oman opetukseni kehittämiseen.

LÄHTEET

- /1/ Opetushallitus 2008, Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt. Opas työpaikoille.
- /2/ Opetusministeriö 2008, Ammatillisten perustutkintojen kehittämisen periaatteet. [online]. [viitattu 1.6.2011] Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/lomakkeet_ja_paeaetokset/asiakirjat/Kirje_2_502_2008.pdf>
- /3/ Opetusministeriö, Koulutus ja tutkimus 2007-2012, kehittämissuunnitelma.
- /4/ Opetushallitus 2009, Opetussuunnitelman perusteet.
- /5/ Opetushallitus, Koulutus ja tutkinnot, ammattikoulutus [online]. [viitattu 1.6.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus>
- /6/ Opetushallitus, Ammatillinen peruskoulutus, Uudistuvat tutkinnonperusteet. [Online]. [viitattu 1.6.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/uudistuvat_tutkinnon_perusteet>
- /7/ Opetushallitus, Ammatillinen peruskoulutus, Opintojen rakenne. [online]. [viitattu 1.6.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/opintojen_rakenne>
- /8/ Opetushallitus. Rakennusalan perustutkinto 2009.
- /9/ Opetus- ja kulttuuriministeriö, Koulutus, Ammatillinen peruskoulutus ja sen kehittäminen [online]. [viitattu 1.6.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/>
- /10/ Koulutuskeskus Sedu. Rakennusalan perustutkinto. Talonrakentaja. 2009.
- /11/ Opetushallitus. Ammatillinen peruskoulutus. Työssäoppiminen [online]. [viitattu 1.6.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/tyossaoppiminen>
- /12/ Opetushallitus. Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt.

- /13/ Kero, Soile & Leskinen, Eeva-Kaarina & Mielonen, Tapio & Piha, Leena & Vehkomäki, Arto 2004. Erityisopiskelija työssäoppimassa. Valkeakoski. Koski-Print Oy.
- /14/ Opetushallitus. Ammatillinen perusopetus. Työssäoppiminen online]. [viitattu 1.6.2011]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/ammattilliset_perustutkinnot/tyossaoppiminen>
- /14/ Koulutuskeskus Sedu, Työssäoppimisen ja näyttöjen strategia 2008.
- /15/ Koulutuskeskus Sedu, Opetussuunnitelman yhteinen osa 2009.
- /16/ Opetusministeriön näyttötyöryhmä. 1999. Ammatillisen peruskoulutuksen näyttöjen toteuttaminen. Opetusministeriön työryhmien muistioita 14. Opetusministeriö. Helsinki.
- /17/ Hakala, Raimo 2007. Ammattiosaamisen näyttöjen vaikutus opettajan ja työpaikkaohjaajan työnkuvaan. Helsinki. Edita Prima Oy.
- /18/ Metsämuuronen, Jari 2008. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteestä. 4 p. Helsinki. International Methelp Ky.
- /19/ Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. 13 p. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

LIITE 1 AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön arviointi (Opettaja täyttää)

Käytetään 1.8. 2008 tai 1.8.2009 uudistettujen perustutkinnon perusteiden mukaisessa koulutuksessa

Opiskelijan nimi ja ryhmä			
Perustutkinto			
Koulutusohjelma / Ammattiala			
Rastita ja nimeä ☐ Tutkinnon osa ☐ Toimintakokonaisuus/ toimintakokonaisuudet mikäli osanäyttö			
Näyttöpaikka			
Näyttöaika		Arviointipäivä	

koulutuskeskus sedu

Lyhyt kuvaus ammattiosaamisen näytöstä
--

Arviointikeskusteluun osallistuvat opiskelijan lisäksi opettaja tai työnantajan edustaja tai molemmat. Arvioinnista päättävät opettaja tai työnantajan edustaja tai molemmat. Ammattiosaamisen näytössä arvioidaan vain niitä arviointikohteita, jotka ko. näytössä tulevat luontevasti esille. Lopullinen arviointi ei ole laskennallinen keskiarvo. Arviointikohteiden keskinäinen vaikutus lopullista arvosanaa sovitlaessa määräytyy työtehtäväkohtaisesti.

Arviointikohde	Arviointiasteikko on T1-K3	Opiskelija	Työelämän edustaja	Opettaja	Yhteinen arviointi
1. Työprosessin hallinta					
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta					
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta					
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot					

Ammattiosaamisen näytön arvosana	
----------------------------------	--

Perustelut ammattiosaamisen näytön arviointiin ja/tai täydentämis- tai uusimistarpeeseen
Lisäteksti kääntöpuolella ☐

Suunnitelma ammattiosaamisen näytön täydentämisestä tai uusimisesta
Lisäteksti kääntöpuolella ☐

	Opiskelija	Työelämän edustaja	Opettaja
Allekirjoitus			
Nimen- selvennys			

LIITE 2 RAKENNUSALAN PERUSTUTKINNON AMMATTITAITOVAATIMUKSET JA ARVIOINTI

4 RAKENNUSALAN PERUSTUTKINNON AMMATILLISET TUTKINNON OSAT, AMMATTITAITOVAATIMUKSET JA ARVIOINTI

- käyttää perustustöiden vaatimia tavallisia työkaluja
- käyttää henkilökohtaisia suojaamia, ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat ja ylläpitää työkykyä.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa käyttää seuraavia työkaluja:

- betonitiivistin (vibra)
- kulmahiomakone
- laastin sekoitin
- maantiivistin
- moottorisaha tai ketjusaha
- nostoapuvälineet
- työmaasirkkeli
- teräслеikkuri
- teräksen taivutin
- paineilmanaulain ja kompressori
- porakone
- poravasara tai piikkauskone
- pyörösaha.

Opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla on voimassa oleva tulityökortti, työturvallisuuskortti ja perustaidot ensiavun antamisesta.

Arviointi

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan keskeinen sisältö.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	suunnittelee ohjattuna omaa työtään	suunnittelee annettujen ohjeiden mukaan oman työnsä	tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman itsenäisesti
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita	noudattaa työaikoja ja työohjeita sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista

Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
------------------------------------	--	--	--

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Perustustyömenetelmien hallinta	tekee tavallisimpia perustustöihin liittyviä maarakennus-, viemäri-, salaojaja eristystöitä ohjattuna	tekee tavallisimpia perustustöihin liittyviä maarakennus-, viemäri-, salaojaja eristystöitä annettujen ohjeitten perusteella	tekee tavallisimpia perustustöihin liittyviä maarakennus-, viemäri-, salaojaja eristystöitä piirustusten mukaisesti lähes itsenäisesti
	avustaa mittaustöissä	tekee mittaustöitä perusmittavälineillä ohjattuna	käyttää perusmittavälineitä perustöiden eri vaiheissa
	tekee tavanomaisten anturoiden muotti-, raudoitus-, betonointi-, purku- ja jälkihoitotöitä työryhmän jäsenenä aiheuttamatta häiriötilanteita	tekee tavanomaisten anturoiden muotti-, raudoitus-, betonointi-, purku- ja jälkihoitotöitä työryhmän jäsenenä annettujen ohjeiden perusteella	tekee tavanomaisten anturoiden muotti-, raudoitus-, betonointi-, purku- ja jälkihoitotöitä työryhmän jäsenenä piirustusten mukaan
	toimii muuraustyöryhmän jäsenenä aiheuttamatta häiriötilanteita	muuraa ohjattuna perustusharkkoja valmiiden johteiden mukaisesti	muuraa perustusharkkoja valmiiden johteiden mukaisesti
Perustuselementtien asennuksen hallinta	tekee perustuselementtityöhön liittyviä avustavia tehtäviä	toimii ohjattuna työryhmän jäsenenä perustuselementtejä asennettaessa aiheuttamatta häiriötilanteita	toimii työryhmän jäsenenä perustuselementtejä asennettaessa
Työvälineiden ja materiaalin hallinta	käyttää perustustöissä käytettäviä keskeisimpiä työvälineitä ja materiaaleja tutuissa työtilanteissa, mutta tarvitsee välillä ohjausta	käyttää perustustöissä käytettäviä keskeisimpiä työvälineitä ja materiaaleja tutuissa työtilanteissa	valitsee työhön sopivat työvälineet sekä käyttää työvälineitä ja materiaaleja vaihtelevissa työtilanteissa
	suojaa ja varastoi materiaaleja opastettuna	käyttää materiaaleja huolellisesti ja taloudellisesti ohjeiden mukaan	käyttää materiaaleja huolellisesti ja taloudellisesti itsenäisesti
Jätteiden lajittelu	lajittelee jätteet opastettuna.	lajittelee jätteet ohjeiden mukaan.	pitää työympäristön puhtaana ja järjestyksessä koko työvaiheen ajan ottaen huomioon kierrätyksen ja lajittelun merkityksen.

4 RAKENUSALAN PERUSTUTKINNON AMMATILLISET TUTKINNON OSAT, AMMATTITAITOVAATIMUKSET JA ARVIOINTI

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
Rakennustyömaan vaiheiden tunteminen	tuntee pääpiirteittäin rakennustyömaan valmistuksen vaiheet perustustöistä aina valmiiseen rakenteeseen	tunnistaa rakennustyömaan eri vaiheet siten, osaa varustautua tuleviin työtehtäviin	tuntee työmaan organisaation sekä perustamisen ja ylläpidon niin laajasti, että osaa työskennellä työnjohtajan ohjeiden mukaan työtehtävissään
	selvittää opastettuna rakennusalan tyypillisiä yhteistyökumppaneita	selvittää rakennusalan tyypillisiä yhteistyökumppaneita	selvittää rakennusalan tyypillisiä yhteistyökumppaneita ja rakennusalan yritystoiminnan rakenteen
Työmaalla toimiminen	arvioi opastettuna työteon ja yrittäjyyden merkitystä rakennusalalla	arvioi työteon ja yrittäjyyden merkitystä rakennusalalla	arvioi kansainvälistyvän talouden vaikutuksia rakennusalan yritystoiminnalle
	tietää, miten rakentamisen laatu määritellään ja toimii ohjattuna laatumääräysten mukaisesti	tuntee laatukäsitteen ja tietää, miten oma työ vaikuttaa laatuun	tuntee rakennustyötä ohjaavia määräyksiä ja lainsäädäntöä ja hyödyntää niitä omassa työssään
	osaa tehdä työsopimuksen	tuntee työolainsäädäntöä ja työehtosopimuksia siinä määrin, että tietää omat oikeutensa ja velvollisuutensa	tuntee työolainsäädäntöä ja työehtosopimuksia ja osaa hyödyntää niitä työssään
Materiaalien ominaisuuksien tunteminen	tunnistaa yleisimmät perustustöissä käytettävät materiaalit	tietää materiaalien käyttökohteet ja osaa käsitellä niitä	tuntee materiaalien teknisiä ja fysikaalisia ominaisuuksia
	tunnistaa yleisimmät maa-lajit ja tietää niihin sopivat yleisimmät perustamis- ja rakennuspohjan vahvistamistavat	tuntee eri materiaalien vaikutuksen kuivatukseen, routimiseen, tiivistettyvyyteen ja kantavuuteen	tuntee routa- ja kosteuseristyksen fysikaalisen toiminnan laatuvaatimukset
Piirustusten tulkitseminen	osaa rakennustyömaan yleisimmät piirustusmerkinnät.	etsii itsenäisesti piirustuksista omiin työtehtäviinsä liittyviä yksityiskohtia.	lukee perustusrakenteisiin liittyviä rakennuspiirustuksia siten, että pystyy niiden perusteella tekemään yksinkertaisia materiaalilaskelmia lukee työmaan aluesuunnitelmaa siten, että pystyy toimimaan sen mukaisesti.

ARVIOINNIN KOHDE	ARVIOINTIKRITEERIT		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	Opiskelija tai tutkinnon suorittaja		
	suhtautuu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään	vastaa toimintansa turvallisuudesta	kehittää toimintaansa turvallisemmaksi
	noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa	noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet	havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä
	käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä	varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet	arvioi suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön ja huolehtii itsenäisesti työympäristönsä työturvallisuudesta
ottaa ohjattuna huomioon toiminta- ja työkyvyn ylläpitämisen työssään.	on motivoitunut terveellisten elintapojen sekä toiminta- ja työkyvyn ylläpitämiseen.	on motivoitunut terveellisten elintapojen sekä toiminta- ja työkyvyn itsenäiseen ylläpitämiseen ja edistämiseen.	

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa tekemällä perustustöitä rakennustyömaalla tai muussa mahdollisimman hyvin rakennustyömaan oloja vastaavassa paikassa. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinnasta perustustyömenetelmien hallinta
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta piirustusten tulkitseminen
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveys, turvallisuus ja toimintakyky.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

LIITE 3 SOPIMUS TYÖPAIKALLA KÄYTÄNNÖN TYÖTEHTÄVIEN YHTEYDESSÄ JÄRJESTETTÄVÄSTÄ KOULUTUKSESTA JA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖISTÄ

SOPIMUS työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä

TYÖTURVALLISUUS

Työturvallisuuden kannalta on erityisesti otettava huomioon seuraavaa:

Työnantajalla on oltava turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi tarpeellista toimintaa varten ohjelma, joka kattaa työpaikan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset (työsuojelun toimintaohjelma). Toimintaohjelmasta johdettavat tavoitteet turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi sekä työkyvyn ylläpitämiseksi on otettava huomioon työpaikan kehittämistoiminnassa ja suunnittelussa ja niitä on käsiteltävä työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa.

lisätietoa:

<http://www.tyosuojelu.fi/fi/toimintaohjelma>
<http://www.tyoturva.fi/tyoturvallisuus/hallinta/>
<http://www.tyoturva.fi/tyoturvallisuus/hallinta/ohjelma/>
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Yrityksellä/muulla työnantajalla on työsuojelun toimintaohjelma: kyllä ei

OPPILAITOKSEN TEHTÄVÄT JA VASTUU

- Oppilaitos nimeää yhteyshenkilön tai – opettajan, joka toimii oppilaitoksen edustajana työpaikalla tapahtuvan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa, järjestämisessä ja valvonnassa. Opettajaa koskee yleisen virkasäännön ja työlaainsäädännön määräysten mukainen vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus.
- Oppilaitos tarvittaessa avustaa, opastaa ja kouluttaa työpaikkaa työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen tarkoituksenmukaisessa toteuttamisessa sekä antaa työpaikalle tarpeelliset tiedot opiskelijan saamista opetuksesta ja työvalmiuksista.
- Oppilaitoksen vastuu ja vakuuttamisvelvollisuus työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen yhteydessä tapahtuvan tapaturman varalta määräytyy tapaturmavakuutuslain ja opiskelijatapaturman korvaamisesta annetun asetuksen mukaisesti. Kuntayhtymällä on liitteessä mainittu työharjoittelija-vastuuvakuutus nro 0002253050/KT264 vakuutusyhtiö IF:ssä.
- Oppilaitos valmentaa opiskelijaa työssäoppimiseen ja ammattiosaamisen näyttöihin, sekä huolehtii osaltaan siitä, että opiskelija on tietoinen velvollisuudestaan noudattaa työpaikan järjestystä sekä työstä ja työturvallisuudesta annettuja ohjeita ja määräyksiä.
- Mahdollisen työtaistelun ajaksi oppilaitos keskeyttää opiskelijan työssäoppimisen ko. työpaikassa
- Oppilaitos huolehtii siitä, että opiskelija on tietoinen tämän sopimuksen sisällöstä sekä velvollisuudesta noudattaa sen lisäksi mitä erikseen on säädetty ammatillisesta koulutuksesta.

TYÖNANTAJAN TEHTÄVÄT JA VASTUU

- Työnantaja nimeää yhteyshenkilön ja/tai työpaikkaohjaajan, jolla on riittävät valmiudet tämän tehtävän hoitamiseen ja joka toimii työnantajan edustajana työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelussa, järjestämisessä ja valvonnassa.
- Työnantaja huolehtii siitä, että opiskelija saa ohjausta työpaikkaohjaajalta työssäoppimisjakson aikana.
- Työnantaja luo edellytykset työpaikan edustajan toimimiseen ammattiosaamisen näyttöjen arvioijana
- Työnantaja antaa oppilaitokselle tarpeelliset tiedot työhön ja työympäristöön liittyvistä olosuhteista sekä työvälineistä.
- Työnantaja vastaa työssäoppimisjakson aikana opiskelijan työturvallisuudesta työturvallisuuslainsäädännön ja nuoren henkilön käyttämisestä työhön annettujen säännösten edellyttämällä tavalla.
- Työnantaja huolehtii siitä, että työpaikan henkilöstö on riittävässä määrin tietoinen opiskelijan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen koulutukseen liittyvistä tehtävistä.

SOPIMUS työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä

YHTEISTYÖ

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestäminen ja siihen liittyvä työnjako oppilaitoksen ja yrityksen kesken

Suunnittelu: Oppilaitos yhteistyössä työpaikan edustajan kanssa.

Järjestäminen: *Oppilaitoksen edustaja ja työpaikan edustaja sopivat yhdessä järjestämisestä.*

Valvonta ja ohjaus: *Oppilaitoksen työssäoppimisen yhteyshenkilö pitää yhteyttä työpaikalle ja seuraa ja ohjaa opiskelijan edistymistä. Työpaikan nimeämä yhteyshenkilö ohjaa ja valvoo opiskelijan työssäoppimisen kehittymistä työpaikalla.*

Seuranta ja arviointi: *Oppilaitoksen edustaja ja/tai työpaikan edustaja arvioivat lisäksi opiskelijan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämistä. Lisäksi opiskelija suorittaa itsearviointia.*

Oppilaitoksen ja työnantajan yhteyshenkilöt sopivat tarvittaessa tarkemmin edellä mainittujen kohteiden mukaisesta koulutuksen yksityiskohtaisemmasta järjestämisestä. Työnantaja ilmoittaa välittömästi oppilaitokselle odotettavissa olevat olennaiset muutokset opiskelijan työtehtävissä tai työolosuhteissa. Vastaavasti oppilaitos ilmoittaa mahdollisimman pian työnantajalle koulutuksessa mahdollisesti tapahtuvista muutoksista. Oppilaitos järjestää erikseen niin sovittaessa nimetyille yhteyshenkilöille/työpaikkaohjaajille soveltuvaa koulutusta.

VOIMASSAOLOAIKA

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi, ellei toisin sovita. Sopimus jatkuu aina lukuvuoden kerrallaan, ellei sitä irtisanota vähintään 2 kuukautta ennen lukuvuoden päättymistä. Erityisen painavista syistä sopimus voidaan irtisanoa molempien osapuolten taholta päättymään yhden kuukauden kuluttua kirjallisesta irtisanomisesta. Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus voidaan keskeyttää yksittäisen opiskelijan kohdalla sopimuksen purkautumatta, mikäli opiskelija ei osallistu syytä ilmoittamatta koulutukseen tai suorita tehtäviään tunnollisesti ja käyttäydy asiallisesti senkään jälkeen, kun asiasta on yhteisesti keskusteltu.

VALTUUTUKSET

Tämä sopimus valtuuttaa ohjaavan opettajan ja työpaikkaohjaajan allekirjoittamaan **sopimuksen opiskelijan työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä.**

Tämän sopimuksen perusteella oppilaitoksella on oikeus kirjata opiskelijalle annettavaan näyttötodistukseen näyttötyöpaikan nimi ja lyhyt kuvaus ammattiosaamisen näytöistä opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Tarvittaessa sopimusta voidaan täydentää lisäsopimuksella.

ALLEKIRJOITUKSET

Sopimuksen on oppilaitoksen puolesta neuvotellut/päivittänyt (nimi ja yhteystiedot):

Sopimus on allekirjoitettu kahtena kappaleena, yksi kummallekin osapuolelle.

Paikka ja päiväys	Paikka ja päiväys Seinäjoella
Nimi	Nimi Reija Lepola
Työnantaja	Seinäjoen koulutuskuntayhtymä/ Koulutuskeskus Sedu

SOPIMUS työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä

SOPIJAPUOLET

Koulutuksen järjestäjä/Oppilaitos Seinäjoen koulutuskuntayhtymä/ Koulutuskeskus Sedu	Yhteyshenkilö Reija Lepola, koulutuskeskuksen johtaja	
Katuosoite PL 75 Käyntiosoite: Törnäväntie 26, 60200 Seinäjoki	Puhelin 020 124 5500, 040 830 4256	Faksi 020 124 5518
Postitoimipaikka 60101 Seinäjoki	Sähköposti reija.lepola@sedu.fi	

Työnantaja	Yhteyshenkilö	
Katuosoite	Puhelin	Faksi
Postitoimipaikka	Sähköposti	

KOULUTUKSEN MUOTO

Sopimus koskee ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja asetuksessa tarkoitettua työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta (työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt) L 601/2005, A 603/2005.

Opiskelija ei ole pääsääntöisesti työsuhteessa työnantajaan eikä hänelle makseta palkkaa, ellei työsuhteesta ole erikseen sovittu työsopimuksella. Opiskelija on säädösten mukaisten opintososiaalisten etujen piirissä koulutuksen aikana siten kuin siitä on erikseen säädetty (laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, opintotukilaki 65/1994 ja asetus 260/1994, laki (48/1997) ja asetus (293/1997) lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulutusmatkatuesta.

TUTKINNOT, OPISKELIJAT JA KOULUTUSAIKA

Perustutkinto/-tutkinnot, opiskelijoiden arvioitu lukumäärä/vuosi

Erillisen liitteen mukaiset perustutkinnot ja koulutusohjelmat.
Jokainen työpaikkayksikkö päättää resurssiensa rajoissa opiskelijoiden ottamisesta työssäoppimaan ko. yksikköön.
Ohjauspalkkio 0€/päivä/opiskelija.
Työssäoppija käyttää omaa tai työpaikan suojavaatetta.
Työssäoppijalla on mahdollisuus maksuttomaan ruokailuun, mikäli toimintayksikkö voi sen järjestää.

Tiedot opiskelijoista, tutkinnoista, joihin he opiskelevat sekä koulutusajoista, jolloin he opiskelevat työpaikalla, määritellään aina erillisellä sopimuksella opiskelijan työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä. Kyseisestä sopimuksesta ilmenee opiskelijan nimi, syntymäaika, yhteystiedot, työssäoppimisaika sekä ammattiosaamisen näyttöjen arvioijan nimi.

KOULUTUKSEN TAVOITE JA SISÄLTÖ

Tavoitteena on, että opiskelija oppii osan tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta ja opetussuunnitelman tavoitteista todellisessa työympäristössä ja sen säännöillä.

Työpaikalla tapahtuva opiskelu on suunnitelmallista, ohjattua ja sen tavoitteet tarkennetaan opettajan, työpaikan yhteyshenkilön/työpaikkaohjaajan ja opiskelijan yhteistyönä erillisellä sopimuksella. Työpaikalla tapahtuva opiskelu on myös arvioitua ja sen aikana on mahdollisuus antaa ammattiosaamisen näyttöjä toimielimen hyväksymän näyttöjen toteuttamis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti (L 601/2005, A 603/2005)

Työnantaja vastaa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työntekijän osalta säädetään ja määrätään myös silloin, kun opiskelija ei ole työsopimussuhteessa työnantajaan (laki 630/1998, 19 § ja asetus 811/1998, 5 §).

Koulutuksen tavoitteista ja sisällöstä sovitaan kunkin työssäoppimisen jakson kohdalla erikseen

LIITE 4 SOPIMUS OPISKELIJAN TYÖSSÄOPPIMISESTA JA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖISTÄ

SOPIMUS OPISKELIJAN TYÖSSÄOPPIMISESTA JA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖISTÄ

Me allekirjoittaneet olemme sopineet työpaikalla tapahtuvan työssäoppimisen tavoitteista, kestosta, ajoituksesta ja järjestämisestä sekä opiskelija-arvioinnin (työssäoppiminen, ammattiosaamisen näytöt) menettelytavoista tässä sekä sopimuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä.

Ammattiosaamisen näytöstä tehdään aina oma näyttösuunnitelma.

Opetuspisteen yhteystiedot	Koulutuskeskus Sedu, osoite: postinro ja -toimipaikka:	puhelinnumero:
Työnantajan yhteystiedot	nimi: osoite: postinro ja -toimipaikka:	puhelinnumero: sähköposti:
Opiskelijan yhteystiedot	nimi: syntymäaika: . . .19	puhelinnumero: sähköposti:
Tutkinto	tutkinto: koulutusohjelma: tutkintonimike:	
Työssäoppimisaika	___/___/20___ - ___/___/20___ <i>Työssäoppija noudattaa työssäoppimisjaksolla kokoaikaisen työntekijän työaika.</i>	työaika klo _____ - _____
Työpaikka-ohjaajan, ammattiosaamisen näytön arvioijan yhteystiedot	nimi:	puhelinnumero: sähköposti:
Ohjaavan opettajan yhteystiedot	nimi:	puhelinnumero: sähköposti:
Työssäoppimispaikassa erityisesti huomioitettavat asiat		
Ruokailu työpaikalla:	☐ Opiskelija saa maksuttoman aterian työnantajan tarjoamana ☐ Opiskelija saa oppilaitoksesta ruokailulipun tai ruokarahaa	

Opiskelijan asema

Opiskelijan salassapitovelvollisuus työpaikalla saamiensa tietojen osalta on sama kuin vastaavissa tehtävissä työskentelevien työntekijöiden osalta on erikseen säädetty. Opiskelijan tulee osallistua työpaikalla tapahtuvaan opetukseen, suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus ja arviointi. Työnantajalla on oikeus irtisanoa välittömästi tämä sopimus, jos opiskelija rikkoo sopimusta, työturvallisuusohjeita tai salassapitovelvollisuutta.

Olemme tietoisia oppilaitoksen ja työnantajan välisestä sopimuksesta työpaikalla, käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä ja noudatamme siinä sovittuja periaatteita.

Allekirjoitukset

Paikka ja aika

Opiskelija

Työnantajan edustaja,
ammattiosaamisen näytön arvioija Ohjaava opettaja
